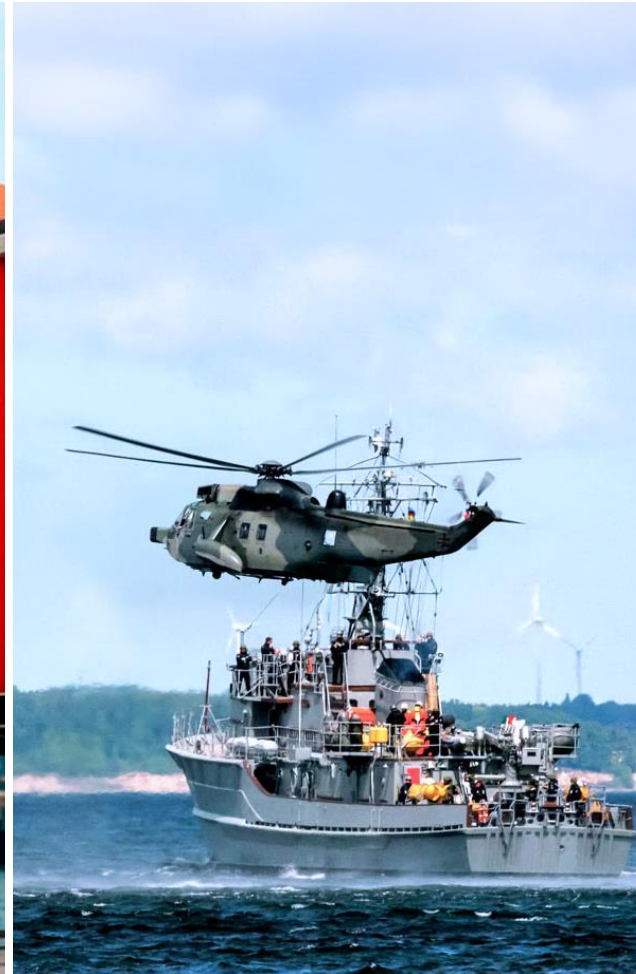

Suomen talouden tulevaisuus sotataloudessa

Sisällysluettelo

Osa 1	Osa 2	Osa 3	Osa 4
Johdanto	Skenaarioiden tiivistelmät	Skenaariot	Lopuksi

Osa 1

Johdanto

Suomen talouden kasvun tulevaisuus uuden ajan sotataloudessa

Geopoliittisen toimintaympäristön epävakaus on lisääntynyt viime vuosina huomattavasti ilman merkkejä tilanteen nopeasta rauhoittumisesta. Samanaikaisesti vapaakauppaan perustuvaa markkinataloutta haastetaan voimakkaasti protektionismin ja valtiojohtoisen suunnitelmatalouden keinoin. Euroopassa on herätty tarpeeseen nostaa merkittävästi puolustukseen ja varautumiseen käytettäviä resursseja. Perinteisen markkinatalouden rinnalle on nousemassa sotatalouden elementtejä, joissa valtioiden ja liittoutumien turvallisuuteen liittyvä toiminta ohjaa yhä enemmän taloudellisia päätöksiä. Tämänkaltaisella – nykytiedon valossa täysin mahdollisella – kehityskululla olisi radikaaleja vaikutuksia Suomen talouden rakenteisiin ja kasvunäkymiin, mikäli maamme joutuisi käyttämään merkittävästi nykyistä suuremman osan BKT:staan puolustukseen.

"Suomen talouden kasvun tulevaisuus uuden ajan sotataloudessa" -hanke pyrki analysoimaan sotataloussiirtymän aiheuttamia mahdollisia muutoksia ja kehityskulkuja Suomelle ja sen taloudelle. Hankkeen puitteissa tarkasteltiin verrokkimaita, jotka ovat käyttäneet eri määriä BKT:staan sotilasmenoihin, ja haastateltiin suomalaisia ja kansainvälisiä asiantuntijoita erilaisten kehityskulkuvaihtoehtojen tunnistamiseksi. Tiedonhankinnan pohjalta muodostettiin neljä skenaariota, jotka kuvaavat mahdollisia tulevaisuuksia, joissa Suomi joutuisi nostamaan puolustusmenojaan vähintään 5 prosenttiin BKT:sta.

Sitra haki "Talouden kasvun tulevaisuudet" -rahoitushaussa erityisesti selvityksiä jotka luovat vaihtoehtoisia mutta perusteltuja näkemyksiä tulevaisuudesta. Sellaisia, jotka ovat Suomen kannalta merkittäviä, mutta joista ei vielä puhuta tarpeeksi ja jotka esittävät näkemyksiä siitä, millaisia haasteita tai mahdollisuuksia vaihtoehtoiset tulevaisuudet asettavat Suomelle ja mistä lähtökohdista haasteita kannattaisi ratkaista. Tämä Capfulin tuottama skenaariorahanke oli yksi kahdeksasta kokonaisuuteen valitusta hankkeesta.

?

Sotatalous

Termille "sotatalous" on monenlaisia määritelmiä. Tämän hankkeen puitteissa sotataloudella tarkoitetaan taloudellista järjestelmää, jossa normaaliajan markkinaehtoisesta resurssien allokatiosta poiketaan tietoisesti siten, että turvallisuuteen ja varautumiseen kohdistetaan selvästi tavanomaista suurempi osuus kansantalouden resursseista.

Suomen talouden kasvun tulevaisuus uuden ajan sotataloudessa

Hankkeen keskeinen tavoite on ollut selvittää, miten erilaiset skenaariot sotataloussiirtymästä vaikuttaisivat Suomeen, sen talouden rakenteisiin, kasvunäkymiin ja yhteiskunnan toimintaan. Euroopan turvallisuustilanteen heikentyminen on nostanut esiin huolen siitä, että eurooppalaiset valtiot – erityisesti EU:n itärajalla sijaitsevat maat kuten Suomi – saattavat joutua tulevaisuudessa käyttämään merkittävästi nykyistä suuremman osan bruttokansantuotteestaan puolustukseen ja varautumiseen. Tällaisessa tilanteessa puolustusmenojen osuus voisi nousta huomattavasti. Hankkeessa miniminä on pidetty Naton vaatimaa 3,5 % varsinaisiin puolustusmenoihin + lisäpanostukset 1,5 %.

Tässä skenaarioselvityksessä on tuotettu erityisesti ”ylemmän tason” kuvaa mahdollisiin toimintaympäristöihin, joista voimme itsemme tulevaisuudessa löytää. Yksi tämän työn tarkoituksista on muodostaa pohjaa keskustelulle ja jatkotarkasteluille, joissa voidaan pureutua eri teemoihin sekä yhteiskunnan ja elinkeinoelämän osa-alueisiin tarkemmin.

Hankkeen tavoitteet:

1. Analysoidaan kansainvälisen ja eurooppalaisen sotatalousparadigman vaikutuksia ja Suomen kontekstissa toteutettavan sotatalouden aiheuttamia muutoksia yhteiskuntaan, talouteen ja sen rakenteisiin.
2. Tunnistetaan näiden muutosten erilaisia kehitysvaihtoehtoja.
3. Laaditaan vaihtoehtoiset skenaariot sotatalouden etenemisestä Euroopassa ja Suomessa, globaalit kehityskulut huomioiden, ja analysoidaan niiden vaikutuksia Suomeen.

Hankkeen ohjaava kysymys:

”Mitä jos Suomi joutuisi pitkäksi aikaa sotatalouteen?”

Mitä jos- lähtökohta ja raja

Suomen talouden kasvun tulevaisuus uuden ajan sotataloudessa

Hankkeen ohjaavana kysymyksenä toimii

”Mitä jos Suomi joutuisi pitkäksi aikaa sotatalouteen?”

Kysymys on ajankohtainen, sillä kansainvälinen järjestelmä on murroksessa, geopolitiikan kenttä näyttäytyy yhä epävarmemmalta ja Euroopassa on painetta ottaa askelia kohti ennennäkemätöntä uudelleenvarustautumista. Tätä rahoitetaan ja tullaan tulevaisuudessakin todennäköisesti rahoittamaan valtiovetoisilla tuki- ja velkajärjestelyillä. Samaan aikaan EU:lla ja sen jäsenvaltioilla on voimakasta painetta mm. kilpailukyvyyn parantamiseen vastaavanlaisilla tukitoimilla, mikä entisestään haastaa perinteistä markkinoiden vapaaseen toimintaan perustuvaa taloutta. Myös tuontirajoitukset ja -tariffit sekä erilaiset pakotteet aiheuttavat omat, merkittävät haasteensa.

Toisaalta joutuminen pitkäkestoiseen sotatalouteen vaikuttaa myös talouden rakenteisiin ja priorisointeihin. Vaikka investoinnit sotateollisuuteen voivat tukea ja kasvattaa taloutta lyhyellä aikavälillä, pidemmän aikavälin vaikutukset ovat epäselviä ja niitä on tärkeä tarkastella Suomen taloudellisen hyvinvoinnin, varautumisen ja huoltovarmuuden näkökulmasta.

Rajauksesta

On tärkeää huomioida, että tämä tutkimushanke rajautuu tarkastelemaan ainoastaan skenaarioita, joissa Suomi kasvattaa merkittävästi puolustusmenojaan. Hanke perustuu tarkoituksellisesti ”Mitä jos” -lähestymistapaan, jossa analysoidaan tietyn oletuksen – tässä tapauksessa puolustusmenojen huomattavan kasvun – seurauksia.

Emme ole sisällyttäneet tarkasteluun sellaisia tulevaisuuskuvia, joissa Suomen puolustusmenot pysyisivät nykyisellä tasolla tai kasvaisivat vain maltillisesti. Haluamme painottaa, että myös tällaiset kehityskulut ovat täysin mahdollisia. Hankkeen tarkoitus ei ole esittää tässä kuvattujen skenaarioiden olevan todennäköisimpiä tai ainoita mahdollisia tulevaisuudennäkymiä, vaan tarjota syvälinen analyysi tietyn, mahdollisen kehityskulun seurauksista.

Miksi skenaariot?

Suomen talouden kasvun tulevaisuus uuden ajan sotataloudessa

Skenaariotyöskentelyä hyödynnetään, koska se tarjoaa kokonaisvaltaisen työkalun tulevaisuuden ennakkointiin. Skenaarioiden avulla voidaan hahmottaa erilaisia mahdollisia tulevaisuuden toimintaympäristöjä ja valmistautua niihin ennakoivasti.

Skenaarioiden keskeinen hyöty on niiden kyky auttaa ymmärtämään paremmin toimintaympäristön muutoksia, tunnistamaan tapahtumien välisiä syy-seuraussuhteita ja arvioimaan näiden muutosten mahdollisia vaikutuksia.

Skenaariotyöskentely yhdistää tosiasioihin perustuvaa tietoa ja näkemyksellisiä tulkintoja, mikä mahdollistaa kokonaisvaltaisemman tulevaisuuskuvan luomisen. Tämä tekee skenaarioista erityisen arvokkaan työkalun strategiseen ajatteluun ja päätöksentekoon epävarmassa ja muuttuvassa maailmassa.

Heikkenevässä turvallisuusympäristössä skenaariotyöskentely on erityisen arvokasta, sillä se tuo näkyväksi erilaisia riskitekijöitä ja niiden potentiaalisia vaikutusketjuja. Skenaarioiden avulla voidaan tunnistaa kriittisiä haavoittuvuuksia, ennakoida resurssitarpeita ja kehittää valmiutta vastata erilaisiin turvallisuusuhkiin. Systemaattinen tulevaisuuden vaihtoehtojen kartoittaminen auttaa päätöksentekijöitä ymmärtämään myös pitkän aikavälin varautumisen merkitystä ja kehittämään yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta vahvistavia toimintamalleja.

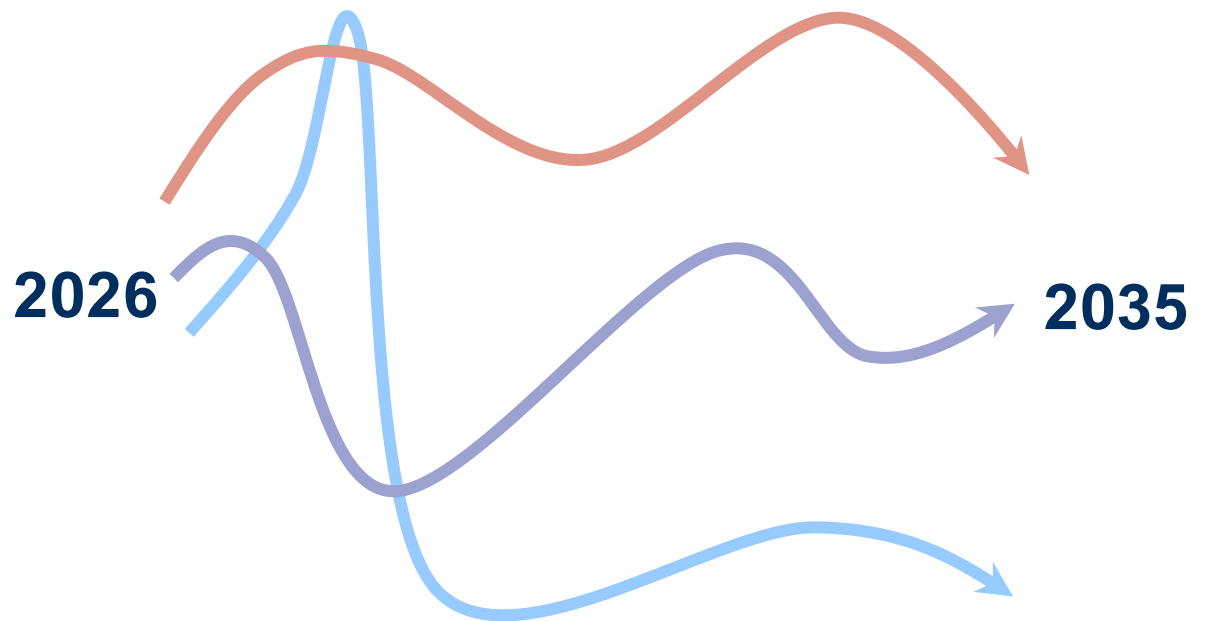
Mitä skenaariot ovat?

Skenaariot ovat kuvauksia vaihtoehtoista ja mahdollisista tulevaisuuksista

Skenaariot kuvaavat **ulkoisen toimintaympäristön** kehitystä, erilaisia trendejä ja epävarmuustekijöitä eli toimintaympäristön muutoksia vuoteen 2035.

Luodut skenaariot **eivät ole ennusteita** ja on hyvä huomata, että yksikään skenaarioista ei välttämättä toteudu sellaisenaan – todennäköisesti tulevaisuus sisältää piirteitä eri skenaarioista.

Tässä skenaariotyössä **on huomioitu vain sellaiset skenaariot, joissa Suomen puolustusmenoja on täytynyt nosta**a ja Suomi on joutunut ”sotatalouteen” pidemmäksi ajaksi. Skenaarioita, joissa puolustukseen ei tulisi syystä tai toisesta panostaa nykyistä enemmän, ei ole huomioitu, vaikka sellainenkin skenaario on mahdollinen.

Suomen talouden kasvun tulevaisuus uuden ajan sotataloudessa

Hanke toteutettiin elokuusta 2025 joulukuuhun 2025. Hankkeen aikana toteutettiin monipuolinen selvitys- ja skenaarioprosessi, jonka avulla pyrittiin ymmärtämään sotataloussiirtymän mahdollisia vaikutuksia Suomen talouteen ja yhteiskuntaan.

Hankkeen työskentely jakautui kolmeen pääosiin:

1. Sotatalouden aiheuttamien rakenteellisten muutosten analysointi

Ensimmäisessä vaiheessa loimme katsauksen maihin, jotka ovat lähihistoriassaan panostaneet merkittävästi puolustusteollisuuteen ja turvallisuushyödykkeiden tuotantoon. Arvioimme, miten nämä panostukset ovat vaikuttaneet maiden yhteiskuntiin ja talouksiin. Samalla muodostimme yleiskuvaa sotatalouteen siirtymisen reunaehdoista Euroopan tasolla.

Peilasimme kansainvälisiä havaintoja Suomen talouden ja yhteiskunnan erityispiirteisiin ja pyrimme tunnistamaan keskeisiä osa-alueita joihin sotatalouteen siirtyminen todennäköisimmin vaikuttaisi.

2. Erilaisten kehitysvaihtoehtojen tunnistaminen

Toisessa vaiheessa tunnistimme erilaisia kehitysvaihtoehtoja keskeisten epävarmuustekijöiden osalta. Tarkastelimme mm. seuraavia epävarmuustekijöitä:

- Suomen turvallisuusympäristön kehitys
- EU:n ja Naton roolit ja kehitys
- Vaikutukset talouden rakenteisiin ja avainlukkuihin
- Puolustusmenojen kohdentuminen

Tässä vaiheessa täydensimme tietopohjaa asiantuntijahaastatteluilla, joissa kuulumme sekä suomalaisia että kansainvälisiä asiantuntijoita eri sektoreilta.

Asiantuntijahaastattelujen avulla varmistimme, että relevantit kehityskulut ja logiikat saatiin huomioitua skenaarioihin.

3. Vaihtoehtoisten skenaarioiden laatiminen

Hankkeen kolmannessa vaiheessa laadimme kokonaisvaltaiset, vaihtoehtoiset tulevaisuuden skenaariot sotatalouden etenemisestä ja sen vaikutuksista Suomessa. Skenaariotyöskentelyssä hyödynsimme epävarmuustekijäkortteja, tulevaisuustaulukkoa ja muita tulevaisuudentutkimuksen menetelmiä.

Sidosryhmien osallistaminen

Alustavien skenaarioiden pohjalta järjestimme laajan sidosryhmätyöpajan, johon kutsuttiin avaintoimijoita yhteiskunnan eri sektoreilta, mm.:

- Valtionhallinnosta
- Tutkimuslaitoksista
- Yrityssektorilta
- Järjestöistä
- Kunnista ja aluehallinnosta

Työpajassa luotiin yhteistä näkemystä sotatalouden vaikutuksista Suomelle ja kartoitettiin tarvittavia varautumistoimenpiteitä yhteiskunnan eri toimijoiden näkökulmista. Työpajan tulokset dokumentoitiin huolellisesti ja niitä hyödynnettiin skenaarioiden viimeistelyssä.

Hankkeen ohjaus ja vertaisoppiminen

Hankkeen aikana järjestettiin ohjausryhmätapaamisia, joissa hankkeen etenemistä seurattiin ja ohjattiin. Lisäksi hankkeen puitteissa osallistuttiin Sitran järjestämiin vertaisoppimistapaamisiin muiden hankekokonaisuudessa rahoitettujen hankkeiden toteuttajien kanssa. Tapaamisissa esiteltiin hankkeen havaintoja ja tuloksia ja saatiin arvokasta palautetta jatkokehitykseen.

Tiivis katsaus neljään verrokkimaahan, joita tarkasteltiin skenaarioiden luomisen taustatyön osana

Puola

- Puolustusmenot kasvaneet 2%:sta yli 4%:iin BKT:sta Ukrainan sodan seurauksena
- Rahoitus pääosin budjettialijäämällä → kasvattaa julkista velkaa merkittävästi
- Painotus tuontiaseseisiin Yhdysvalloista, kotimainen kehitys vaatisi 5-10 vuotta
- Pitkällä aikavälillä arvioidaan heikentävän kasvupotentiaalia n. 0,5%-yksiköllä
- Laaja poliittinen konsensus puolustusmenojen kasvattamisen tarpeesta

Etelä-Korea

- Käyttää n. 2,5% BKT:sta puolustukseen Korean sodasta (1953) lähtien
- Saavuttanut aseomavaraisuuden ja noussut merkittäväksi aseviejäksi
- Asevelvollisuus keskeinen instituutio, 600 000 sotilaan armeija rasittaa taloutta ”yllättävän” vähän
- Puolustusteknologiat hyödyttäneet siviilisektoria (elektroniikka, laivanrakennus)
- Tavoitteena nousta maailman neljän suurimman aseviejän joukkoon 2027 mennessä

Israel

- Jatkuva konfliktitilassa perustamisesta lähtien
- Aseviennin arvo n. 3-4 miljardia dollaria (2022), maailman 10. suurin aseviejä, henkeä kohti suurin
- Käytti n. 8,8% BKT:sta puolustukseen (2024), maailman korkeimpia osuuksia
- Puolustusteollisuus työllistää n. 150 000 henkilöä (5% työvoimasta)
- Investoi 5,4% BKT:sta T&K-toimintaan (2021), maailman korkeimpia osuuksia
- Yli 6 000 startup-yritystä, suurin määrä väkilukuun suhteutettuna

Ukraina

- Täysimittaisessa sodassa 2022 alkaen, puolustusmenot jopa 35% BKT:sta
- Neuvostoajan puolustusteollisuuden perusta, nyt sopeutunut kriisiajan tuotantoon
- BKT laski 30-35% vuonna 2022, talous siirtynyt täyteen sotatalouteen
- Sota vahvistanut kansallisidentiteettiä ja asevoimat nauttii vahvaa luottamusta
- Kiihdyttänyt länsi-integraatiota ja synnyttänyt puolustusteknologian startup-yrityksiä

Osa 2

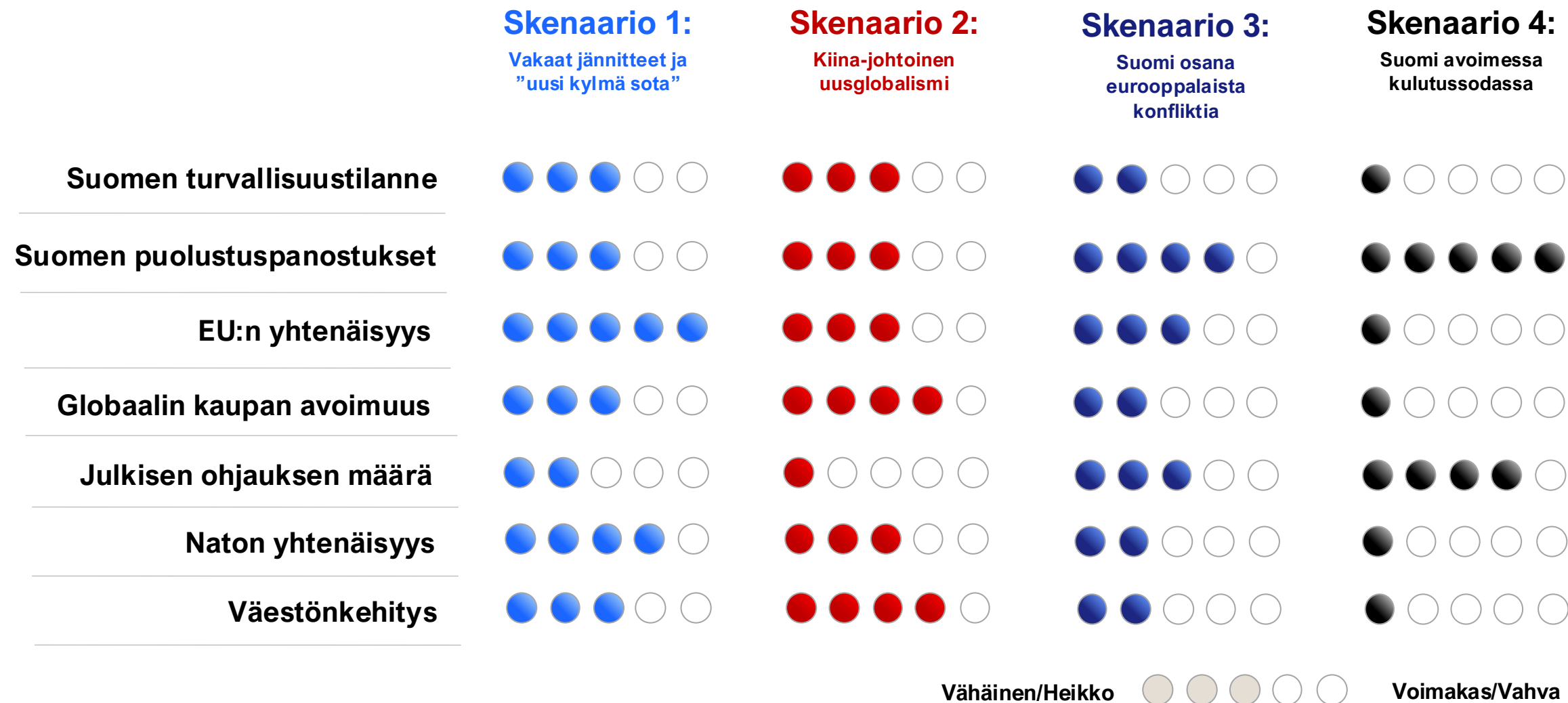
Skenaarioiden tiivistelmät

Suomen sotatalouden skenaariot 2035

	Uusi kylmä sota 1.	Kiina-johtoinen uusglobalismi 2.	Suomi osana Baltian sotaa 3.	Suomi avoimessa kulutussodassa 4.
	Vakaa mutta jännitteinen turvallisuusympäristö. USA ei irtaannu voimakkaasti muusta ”lännestä”. Venäjä ei lähde avoimesti haastamaan yhtenäistä Natoa ja EU:ta. 	Kiina-johtoinen maailmanjärjestys, jossa kauppa asetetaan etusijalle. USA:n ja Naton rooli vähentynyt. Venäjä keskittänyt sotilaallista voimaa Naton itärajalle, mutta Kiina pitää Venäjää toistaiseksi kurissa. 	Suomi mukana Euroopan ja Venäjän sodassa Baltiassa yhdessä pohjoisten ja itäisten Nato-maiden kanssa. Suomi vakavan hybridivaikuttamisen kohteena. Väestö vähenee sodan uhkan takia. 	Suomen maaperällä soditaan osana laajempaa konfliktia, osa Itä-Suomesta miehitetty. Nato lamaantunut, EU hajonnut. Ruotsi, Norja ja Britannia tukevat. Väestö vähenee dramaattisesti.
Taloukasvu 2030-2035	2%	2-3% (volatiili)	-5%	-20%
Puolustusmenojen osuus BKT:sta	3,5+1,5%	5%	10%	35%
Korkotaso	2%	2,5-3% (volatiili)	5-10%	15-25%

Skenaarioiden vertailu

Skenaarioiden eroja suhteessa toisiinsa

Skenaarioiden juonet lyhyesti

Vakaat jännitteet ja "uusi kylmä sota"	Kiina-johtoinen uusglobalismi	Suomi osana Baltian sotaa	Suomi avoimessa kulutussodassa
- Vakaa moninapainen kansainvälinen järjestelmä, "uusi kylmä sota" Euroopan ja Venäjän välillä. - Suomi osana yhtenäistä EU:ta, johon kohdistuu jatkuvaa hybridivaikuttamista. - Yhdysvallat palaa osin aiempiin kv ja Nato -rooleihinsa, mutta käytännön vastuu Euroopan turvallisuudesta on siirtynyt eurooppalaisille. - Maailmankauppa on järjestäytynyt liittolaismaiden väliseksi suuralueelliseksi kaupaksi. - Suomen puolustusmenot ovat Naton vaatimat 3,5+1,5 % BKT:sta. Oma puolustusteollisuutta kehitetään omaan tarpeeseen ja vientiin. Julkisella sektorilla tapahtuu resurssien uudelleenallokointia. - Teknologinen kehitys ja soveltaminen etenee hallitusti sääntelyn puitteissa, ja maahanmuutto pitää väestökehityksen vakaana.	- Kiinan globaali vaikutusvalta kasvaa. Venäjä uhkailee Eurooppaa, mutta tähän asti Kiina on onnistunut pitämään maan kurissa. - EU on heikentynyt, mutta maailmankaupan vapaus on vahvistunut Kiinan ajaessa vahvasti globalismia. - Yhdysvaltojen kansainvälinen rooli pienenee sen kärsiessä sisäisestä epävakaudesta ja Eurooppa joutuu järjestämään oman puolustuksensa. - Suomen puolustusmenojen osuus on 5 % BKT:sta. Aseistautuminen painottuu aseostoihin. - Julkisen sektorin rooli pienenee. - Teknologinen kehitys ja soveltaminen on voimakasta erityisesti tekoälyn ja robotiikan alueilla, Kiinan hallitessa mikrosiruteknologiaa ilman merkittäviä sääntelyrajoitteita. - Suomen väestönkasvu nojaa vahvasti maahanmuuttoon.	- Yhdysvallat on eristäytynyt, ja Nato on toimimaton ja sirpaloitunut. - Suomi on osallisena konfliktissa Venäjää vastaan. Suomen maaperälle tehdään joitakin kohdennettuja iskuja ja maahan kohdistuu voimakasta hybridivaikuttamista. - Suomen puolustusmenot ovat 10 % BKT:sta. - Maailmankauppa on pirstoutunut pienemmiksi alueellisiksi kokonaisuuksiksi. - Aseteollisuudessa painottuvat ostot lähialueilta sekä oma tuotanto. - Julkinen sektori kasvattaa puolustuspanostuksia, osa reservistä on jatkuvassa palveluksessa. - Teknologinen kehitys ja soveltaminen keskittyy puolustusinnovaatioihin ja kaksikäyttöteknologioihin. - Väestömäärä vähenee.	- Eurooppaa pyritään jakamaan Venäjän, Kiinan ja Yhdysvaltojen etupiireihin. Suomi puolustautuu maaperällään Venäjää vastaan. - EU on hajonnut, jäljellä on pienempi ja epävakaa koalitio. Yhdysvallat toimii aggressiivisesti etupiirejään laajentaen. Nato on lamaantunut. Sekä itä että länsi uhkaavat Eurooppaa. - Maailmankauppa toimii kahdenvälisillä kauppasuhteilla. - Suomen puolustusmenojen osuus on peräti 35 % BKT:sta, mikä kuvastaa totaalista sotatilannetta. - Sotatila näkyy ja tuntuu yhteiskunnan kaikilla tasoilla. Puolustusteollisuudessa haalitaan kokoon kaikki mahdollinen. - Teknologisessa kehityksessä ja soveltamisessa painottuvat määrät laadun kustannuksella ja sota-ajan innovaatiot.

Osa 3

Skenaariot

SKENAARIO 1:

Vakaat jännitteet ja ”uusi kylmä sota”

Tilanne lyhyesti

1. Turvallisuusympäristö on vakaa jatkuvista jännitteistä huolimatta. Venäjä ei lähde avoimesti haastamaan yhtenäistä Natoa ja EU:ta.
2. Yhdysvallat jatkaa maailmanvalttana eikä hylkää täysin demokratiaa, monenvälisiä sopimuksia ja sääntöpohjaisuutta.
3. Puolustusmenojen osuus BKT:sta on Naton vaatima 3,5+1,5 %. Panostukset menevät oman teollisuuden kehittämiseen ja yleishyödylliseen infraan.

Avainluvut 2035

3,5+1,5 %

Puolustusmenojen osuus BKT:sta

2 %

Talouskasvu 2030-2035

2 %

Korkotaso

Vakaahko moninapainen maailmanjärjestys. Vuonna 2035 maailmanjärjestys on muotoutunut verrattain vakaaksi mutta aiempaa moninapaisemmaksi. Yhdysvallat palaa rooliinsa nykyistä (loppuvuoden 2025 tilanne) järjestyshakuisempaan globaalina toimijana ja panostaa Trumpin ajan jälkeen taas liittolaissuhteidensa vahvistamiseen. Kiina jatkaa taloudellisenä mahtina, mutta sisäiset haasteet ja talouskasvun hidastuminen ovat taivaneet sen vallan kasvua. Kiina ja Yhdysvallat kilpailevat globaalista vaikutusvallasta ja tilanne muistuttaa joiltain osin kylmän sodan aikaista tilannetta. Kiinan asema on vahva erityisesti Aasiassa ja Afrikassa, mutta myös Yhdysvallat pyrkii vahvistamaan notkahtanutta asemaansa. Kiina ja Venäjä ovat edelleen liittolaisia, ja Venäjä säilyy Euroopan merkittävimpänä turvallisuusuhkana. Ukrainan konflikti on jäänyt ja Venäjä jatkaa Euroopan horjuttamista hybridioperaatioin.

Friendshoring ja suuralueellistuva kauppa.

Maailmankauppa on järjestäytynyt nykyistä enemmän geopolittisten blokkien ympärille. Friendshoring eli tuotannon siirtäminen luotettavien kumppanimaiden välille on yleistynyt. Länsimaiden keskinäinen kauppa on syventynyt, samalla kun riippuvuutta selvästi "vihollisleireihin" kuuluvista autoritaarisista maista on onnistuttu vähentämään. Maailma on jakautunut selvemmin kauppablokkeihin, mikä on hidastanut tavaroiden vapaata liikkuvuutta ja johtanut nykyistä tiukempiin strategisten teknologioiden vientirajoituksiin. Suomi on osin hyötynyt asemastaan läntisen blokin osana, mutta menettänyt pysyvästi vientimarkkinat Venäjältä ja osin myös Kiinasta ja

sen etupiiristä. EU:n kauppapolitiikka painottaa sisämarkkinoiden kehittämistä ja strategisia kumppanuuksia ystävällisten maiden kanssa. EU:n kilpailukyvyyn vahvistamisohjelma on johtanut sääntely-ympäristön harmonisointiin.

Teknologinen kehitys tiukan sääntelyn puitteissa.

Teknologinen kehitys on edennyt maltillisesti EU:n tiukan sääntelyn puitteissa. Erityisesti tekoälyn, kvanttilaskennan ja bioteknologian kehitystä ja soveltamista ohjaavat tarkat säännöt, mikä on hidastanut innovaatioita mutta vahvistanut teknologioiden turvallisuutta. EU:n teknologiasääntely tasapainoilee innovaatioiden edistämisen ja turvallisuuden välillä. Sääntely on toisaalta luonut eurooppalaisille yrityksille osittaista kilpailuetua luotettavien ja eettisesti kestävien teknologioiden kehittäjinä. Puolustusteknologian kehityksessä eurooppalainen yhteistyö on mahdollistanut investointien keskittämisen kriittisiin teknologioihin. Suomi on profiloitunut kyberturvallisuuden, autonomisten järjestelmien ja arktisen teknologian kehittäjänä.

Yhtenäisen EU:n vahvistunut rooli. Ukrainan sota ja turvallisuusympäristön heikkeneminen toimivat katalysaattoreina EU:n integraation syventämiselle. EU:n päätöksentekoa on tehostettu lisäämällä määräänemmistö päätösten käyttöä myös ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Unionin sisämarkkinat ovat syventyneet erityisesti energian ja pääomamarkkinoiden osalta.

EU:n asema globaalina sääntelijänä on vahvistunut, mikä on avannut uusia mahdollisuuksia eurooppalaisille yrityksille. Tiiviimpi integraatio on hyödyttänyt Suomen vientiteollisuutta ja palvelusektoria. EU:n vahvistunut huoltovarmuus- ja resilienssipolitiikka on lisännyt Suomen turvallisuutta, mutta tuonut myös uusia sitoumuksia.

Euroopan koordinoitu puolustustalous ja vahvistunut kansainvälinen rooli. Venäjän yhä jatkuva uhka on ajanut eurooppalaiset valtiot kehittämään uudenlaista lähestymistapaa puolustusteollisuuteen. Aiemmin pirstaloituneet kansalliset sektorit on osin integroitu eurooppalaisiksi arvoketuiksi. Euroopan komission Readiness 2030 -suunnitelma loi perustan eurooppalaiselle puolustusyhteistyölle tarjoamalla joustoa vakaussäännöistä ja luomalla rahoitusinstrumentteja puolustushankintoihin. Trumpin painostamina EU-maat nostivat puolustusmenonsa lähelle vaadittua 3,5 % (varsinaisiin puolustusmenoihin) + 1,5 % (puolustusta tukeviin menoihin) -tavoitetta ja tästä on pääosin onnistuttu pitämään kiinni. Merkittävä osa rahoituksesta on käytetty yleishyödyllisen infrastruktuurin, kaksikäyttöteknologian ja tutkimus- ja innovaatio toiminnan kehittämiseen, ja tällä on ollut myönteisiä vaikutuksia myös siviilitalouteen. Vahvan integraation ja puolustuspanostusten myötä EU:n asema taloudellisenä ja sotilaallisena toimijana on vahvistunut, ja EU:lle on kehittynyt uskottava puolustusstrategia ja pelote. Tämä on vahvistanut EU:n uskottavuutta ja lisännyt EU:n rohkeutta toimia vakauttajana myös omien rajojensa ulkopuolella.

Nato ja transatlanttinen turvallisuusjärjestys. Nato on säilyttänyt asemansa Euroopan turvallisuuden kulmakivenä, mutta sen sisäinen työnjako on muuttunut. Yhdysvallat jatkaa liittouman tukipilarina ja valvoo puolustusmenotasojen toteutumista, mutta eurooppalaiset jäsenmaat kantavat nykyistä huomattavasti suuremman vastuun puolustuksestaan. Naton suunnittelussa on siirrytty kansallisista tavoitteista kohti yhteiseurooppalaisia voimavaroja. Puolustusmateriaalin yhteensopivuutta on parannettu merkittävästi. Suomi on vakiinnuttanut asemansa Naton aktiivisena jäsenenä, ottaen roolia itäisen sivustan puolustuksen koordinoinnissa yhdessä Baltian maiden, Puolan ja Ruotsin kanssa.

Suomen turvallisuusympäristö ja "uusi kylmä sota".

Suomen turvallisuusympäristöä leimaa EU:n ja Naton jatkuva jännite Venäjän kanssa, mikä muodostaa yhden rintaman Kiinan ja Yhdysvaltojen johtamien blokkien kylmässä sodassa. Vaikka laajamittaisen konfliktin todennäköisyys on matala vahvan pelotteen ansiosta, Venäjä kohdistaa jatkuvasti hybridioperaatioita Suomea ja muita EU-maita vastaan. Vakiintunut Nato-jäsenyys on tuonut merkittävää lisäturvaa, mutta samalla korostanut Suomen roolia etulinjan puolustajana. Suomi on vahvistanut kyberkyvykkyytään ja resilienssiään. Viranomaisyhteistyötä on tehostettu ja kansalaisten kriisinkestävyttä pyritty parantamaan. Itämeri on pysynyt avoimena ja merenkulku on avoimessa tilassa. Kaupankäynti jatkuu, vaikka Venäjän ja lännen epäluulot pysyvät korkeina. Merikuljetusten hinta on pysynyt vakaana.

Puolustusmenojen kasvu 5 prosenttiin BKT:sta (3,5% + 1,5%). Puolustusmenojen osuus on nostettu asteittain Suomessakin 5 prosenttiin BKT:sta. Muiden EU-maiden tavoin tavoitteeseen on luettu myös panostuksia tutkimukseen ja infrastruktuuriin (väh. 1,5 %), mikä on tukenut taloutta suoria puolustusmenoja kokonaisvaltaisemmin. Myös asevelvollisuuden kuluja on sisällytetty laskelmiin. Euroopan koordinoitu lähestymistapa on vähentänyt päällekkäisyyksiä ja tuonut mittakaavaetuja. Huomattava osa puolustusmenoista on pyritty investoimaan "yleishyödyllisempiin" kohteisiin. Yhdysvallat ei vastusta tätä kehitystä niin kauan kuin heille voidaan osoittaa eurooppalaisten vahva sitoutuminen Euroopan puolustamiseen.

Oman aseteollisuuden kehittäminen ja eurooppalainen vientifokus. Suomi on panostanut oman puolustusteollisuutensa kehittämiseen osana eurooppalaista sotatalousparadigmaa. Euroopan puolustusteollisuuden pirstaleisuus on vähentynyt, ja suomalaiset yritykset ovat päässeet hyvin kiinni eurooppalaisiin arvoketjuihin. Puolustusalan tutkimus- ja kehitystyö on tuottanut spillover-vaikutuksia myös siviilisektorille. Liittolaismaiden koordinoitua investointia ovat parantaneet puolustusmenojen tehokkuutta ja pienentäneet sotilaallisen suorituskyvyn vahvistamisen kustannuksia.

Julkisen sektorin resurssien uudelleenallokaatio.

Puolustusmenojen kasvu on johtanut julkisen sektorin resurssien uudelleenallokointiin. Suomi on tasapainoillut kasvavien puolustusmenojen ja hyvinvointivaltion ylläpitämisen välillä. Puolustusmenojen rahoittamiseksi on tehty muutoksia finanssipolitiikassa. Suomi on muiden EU-maiden tapaan rahoittanut lisämenoja osin velalla, osin budjetti- ja veromuutoksilla. EU-tason hallinto ja koordinaatio on vahvistunut, mikä on keventänyt kansallisten hallintojen taakkaa tietyillä sektoreilla, erityisesti puolustushankintojen, kyberturvallisuuden ja huoltovarmuuden aloilla.

Maahanmuutto väestörakenteen vakauttajana. Suomen väestökehitys on pysynyt vakaana aktiivisen maahanmuuttopolitiikan ansiosta. Työperäinen maahanmuutto on kompensoinut syntyvyyden laskua ja väestön ikääntymistä. Maahanmuuttajien integraatio työmarkkinoille on sujuvampaa, kun työvoimapula on pakottanut kehittämään tehokkaampia kotouttamispalveluja. Tämä on osaltaan helpottanut julkisen talouden sopeutumista kasvaviin puolustusmenoihin, kun työikäisen väestön määrä on pysynyt vakaana.

Muutokset Suomen taloudessa

- Suomen talouteen ja sen rakenteisiin ei tässä skenaariossa kohdistu radikaaleja mullistuksia, jotka muuttaisivat sen perustavanlaatuisia rakenteita.
- Yhdysvaltojen paluu yhteistyön tielle toisi vakautta ja ennustettavuutta talouteen.
- Puolustusmenojen (tai sellaisiksi laskettavien) taso nousee pitkäaikaisesti korkeaksi, mikä vähentää muihin menoihin käytettävän rahan määrää. Infrastruktuuri- ja T&K-panostukset mahdollistavat tuottavuuden kasvun pidemmällä aikavälillä.
- Suomi integroituu yhä tiiviimmäksi osaksi erityisesti EU:n ja länsikoalition talousjärjestelmää. "Länsiblokin" ulkopuolelta tulevien tuotteiden saatavuus heikentyy ja hinta nousee, jolloin Suomeen syntyy intressi alkaa valmistaa itse osaa tuotteista, joita on ennen tuotu ulkomailta.

Vaikutukset arvoihin ja demokratiaan

- Suomi pysyy kokonaisuudessaan demokraattisena ja avoimena yhteiskuntana. "Elämä jatkuu normaalisti" valtaosalla suomalaisista.
- Pitkään korkealla pysyvät puolustusmenot ja turvallisuuskysymysten korostuminen haastavat kuitenkin kansalaisyhteiskuntaa, demokratiaa ja ihmisoikeusajattelua.
- Ulko- ja turvallisuuspoliittista keskustelua käydään vähän eikä vallitsevan politiikan haastaminen ole yleisesti hyväksyttyä. Samalla esimerkiksi aseviennin ihmisoikeusnäkökulmat jäävät aiempaa enemmän syrjään julkisesta keskustelusta.
- Jännitteinen maailmantilanne lisää kansalaisten pelokkuutta ja mahdollistaa ulkopuolista vaikuttamista. Toisaalta yhtenäinen EU ja länsi helpottavat ulkopuoliseen vaikuttamiseen varautumista ja vastaamista.

Skenaarion mahdollisuudet ja uhat

Mahdollisuudet

- Alueellistuvan kaupan hyödyntäminen ja Suomen asettuminen osaksi länsimaisen liittouman arvoketjuja – ystävällismielisten valtioiden välisen kaupan korostuminen.
- 3,5 + 1,5 %:n puolustuspanostukset eivät näy liian rankasti kansalaisille, mikäli osa rahoitetaan puolustusteknologian viennillä ja osa kohdistuu yleishyödyllisiin infrastruktuuri- ja T&K-investointeihin.
- Vihreä siirtymä jatkuu ainakin jossain mittakaavassa "lännessä", mikä tarjoaa Suomelle mahdollisuuksia esimerkiksi harvinaisten maametallien hyödyntämiseen.
- Yhdysvaltojen paluu liittolaisuuden tielle ja rakentavaksi globaaliksi toimijaksi helpottaa Suomen kansainvälistä asemaa.
- Yhtenäinen EU tuo mahdollisuuksia. Esim. pääomamarkkinaunioni investointien rahoittamiseen.

Uhat

- Maailman moninapaistumisen ja "uuden kylmän sodan" myötä ilmaston lämpenemisen hillintä muuttuu vaikeammaksi. Vihreään siirtymään ja muihinkin teknologioihin tarvittavien mineraalien saatavuus voi heikentyä alueellistuvan kaupan maailmassa, ellei Eurooppa onnistu kehittämään omaa kaivostoimintaansa tai vaihtoehtoja nykyisille ratkaisuille.
- Menot vaativat menojen uudelleenkohdistamista, lisävelkaa ja verojen nostamista.
- Sisäisen koheesion rapautuminen talouden kiristyessä ja maahanmuuton lisääntyessä. Tämä voi aiheuttaa myös poliittisia jännitteitä, jotka heijastuvat päätöksentekokykyyn.
- Aseteollisuuden voi olla vaikea tehdä kansainvälistä läpimurtoa, sillä se on liiketoimintana lokaalimpaa ja politiikka on isommassa roolissa kaupankäynnissä kuin esim. kuluttajaliiketoiminnassa.
- Suomen pääomaköyhyys, kun investoinnit tehdään lainarahalla ja omistus keskittyy ulkomaalaisille toimijoille.
- Vahvan EU:n ja Naton myötä päätäntävällän siirtyminen kauemmas Suomesta.

Varautumistoimenpiteet

- Puolustusteollisuuden ja -viennin kehittäminen. Puolustusvoimien ja suomalaisen puolustustarviketeollisuuden yhteistyö niin, että se tukisi myös suomalaista asevientä.
- Laajemman ymmärryksen luominen siitä, mitkä ovat Suomen kaupalliset vahvuudet viennissä. Esimerkiksi puolustuksessa on oltava mahdollisimman integroitunut Naton tapaan toimia, jotta täällä tuotettu materiaali sopii vietäväksi myös muihin liittokunnan maihin.
- Tutkimus- ja kehitystyöhön panostaminen yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa ja tutkimustahojen harkittu profiloituminen tiettyihin ajankohtaisiin aiheisiin. Kaikkea ei tarvitse tehdä tai keksiä itse, vaan yhteistyö ja muiden tahojen työn tulosten hyödyntäminen auttaa pitkälle.
- Energiasektorin valmistaminen kestävyysmurrokseen – kriittisten materiaalien saatavuuden varmistaminen joko oman kaivostoiminnan kautta tai neutraaleilta alueilta (esim. Latinalainen Amerikka).
- Oman päätäntävällän varmistaminen keskeisissä kysymyksissä, kun EU vahvistuu ja yhtenäistyy. Esimerkiksi talvimerenkulku ja arktisiin alueisiin liittyvät kysymykset ovat erityisen tärkeitä nimenomaan Suomelle, muttei välttämättä kaikille muille EU-maille.
- Hybridiuhkiin varautuminen ja niihin vastaamisen kehittäminen, ml kyberturvallisuuteen panostaminen. Kansalaisten huoliin vastaaminen ja esim. maksamiseen ja talousjärjestelmään liittyvien varautumistoimenpiteiden tekeminen.
- Henkiseen kriisinkestävyyteen panostaminen ja yhteiskunnan jakautumisen estäminen.

Pärjäävä Suomi skenaariossa

Miten Suomi voisi onnistua skenaariossa?

- **Suomi on erottamaton ja arvostettu jäsen lännen liittokunnassa.** Suomi on ottanut paikkansa Naton ytimessä ja toimii aktiivisesti osana EU:ta keskeisiin turvallisuuden ja talouden kysymyksiin vaikuttamisessa. Suomi osallistuu aktiivisesti vahvistuneen EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.
- Suomi panostaa Naton vaatiman 3,5 + 1,5 % BKT:sta puolustukseen. **Suomi kohdentaa menot** strategisesti niin, että se **tukee maksimaalisesti sotilaallista suorituskykyä ja Suomen talouden ja yhteiskunnan etua** – oma ja Euroopan hyöty edellä.
- **Suomella on vahvistunut rooli ja asema EU:n sisäisissä arvoketjuissa.** Suomessa on useita kansainvälisesti menestyviä ja innovatiivisia yrityksiä, joiden tuomat vientitulot helpottavat puolustusmenojen tuomaa taakkaa.
- **Suomi on onnistunut kehittämään omaa puolustusteollisuuttaan.** Suomi kykenee täyttämään nykyistä suuremman osan puolustushankinnoistaan kotimaisella tuotannolla, ja EU:sta tuleva tuonti on kasvanut selvästi. Tämän lisäksi Suomi vie huomattavasti "keihäänkärjikseen" muodostuneita puolustustarvikkeita EU-alueelle ja muihin "ystävällismielisiin" maihin.
- **Suomi on kehittänyt omaa kaivos- ja materiaaliteollisuutta vihreän siirtymän ja muiden avaintoimialojen tarpeisiin** ja tukee osaltaan EU:n ja lännen strategista autonomiaa.
- **Suomi on sitoutunut demokratian ja avoimen kansalaisyhteiskunnan suojelemiseen ja edistämiseen** turvallisuushuolista huolimatta.
- **Suomella on selkeä visio paremmasta tulevaisuudesta** ja konkreettiset toimenpiteet sen saavuttamiseksi niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.

SKENAARIO 2:

Kiina-johtoinen uusglobalismi

Tilanne lyhyesti

1.

Kiina-johtoinen maailmanjärjestys, jossa kauppa asetetaan etusijalle. Yhdysvaltojen globaali rooli supistuu ja Kiina hillitsee Venäjää.

2.

Turvallisuusuhat eivät poistu, mutta Euroopan yhteinen sotatalousparadigma heikentyy monien maiden keskittyessä kauppaan ja muihin prioriteetteihin.

3.

Suomen puolustusmenojen osuus BKT:sta 5 %. Aseteollisuuden kehittäminen on epäkoordinoitua ja menot painottuvat aseostoihin.

Avainluvut 2035

5 %

Puolustusmenojen osuus BKT:sta

2-3 %

Taloukasvu 2030-2035

2,5-3 %

Korkotaso

Kiina-vetoinen maailmanjärjestys. Vuoteen 2035 mennessä Kiina on noussut globaalin politiikan johtavaksi toimijaksi Yhdysvaltojen vaikutusvallan heikettyä. Kiina on näyttäytynyt maailmalla vakauttavana toimijana epävakaa USA:n rinnalla ja vahvistanut asemaansa entisestään erityisesti talouden, teknologian ja kaupan sarjoilla. Kiinan vaikutusvalta näkyy kansainvälisissä instituutioissa, joissa se on ottanut Yhdysvaltojen paikan johtavana rahoittajana ja suunnannäyttäjänä. Kiinan toimesta ylläpidetyssä YK-pohjaisessa järjestelmässä maan näkemykset ohjaavat päätöksentekoa aiempaa vahvemmin. Taiwanin haltuunotto 2020-luvun lopulla, jota ulkoiset toimijat eivät pyrkineet estämään, oli käännekohta, joka vahvisti sen asemaa koko maailmassa. Suomi pyrkii rakentamaan yhteistyöhön Kiinan kanssa osin olosuhteiden pakosta, mutta suhdetta rasittaa Kiinan ja Venäjän tiivis yhteistyö ja näiden harjoittama hybridivaikuttaminen (mm. painostaminen) ja vakoilu.

Yhdysvaltojen sisäinen kriisi. Yhdysvallat kärsii vakavasta sisäisestä epävakaudesta, joka on heikentänyt maan kansainvälistä asemaa. 2020-luvun poliittinen polarisaatio on syventynyt avoimiksi yhteenotoiksi eri ryhmien välillä. Sisäinen kriisi on pakottanut maan vetäytymään monista kv-sitoumuksistaan, mukaan lukien Nato-velvoitteista Euroopassa. Dollarin asema johtavana reservivaluuttana on kyseenalaistettu, ja sitä on osin korvattu Kiinan renminbilla (RMB) ja myös euroilla.

Uusglobalismi ja vapaakauppa. Kiina on omaksunut maailmantalouden vakauttajan ja vapaakaupan puolustajan roolin omista taloudellisista intresseistään käsin. Pekingin talouspolitiikka tähtää maailmantalouden vakauteen tavalla, joka hyödyttää Kiinan keskiluokkaa ja vientiteollisuutta. Vapaakauppa jatkuu, mutta eri ehdoilla kuin aiemmin. Kansainvälistä kauppaa käydään yhä enemmän Kiinan RMB:llä, jonka merkitys reservivaluuttana on kasvanut. Suomen kaltaiset pienet avotaloudet ovat sopeutuneet muutokseen pragmaattisesti, hyödyntäen Kiinan avaamia markkinoita Aasiassa ja Afrikassa, vaikka geopolittinen tasapainoilu onkin monimutkaistunut. Suomeen on tullut aiempaa enemmän kiinalaisia investointeja esim. puhtaan energian tuotantoon ja datakeskuksiin liittyen.

Teknologinen kehitys vähäisellä sääntelyllä. Teknologinen kehitys on edennyt nopeasti vähäisen sääntelyn ympäristössä. Kiina johtaa tekoälyn, robotiikan ja kvanttilaskennan aloja, ja länsimaat ovat keventäneet sääntelyään pysyäkseen kilpailussa mukana. Kiina on saavuttanut etumatkan erityisesti mikrosirujen ja puolijohteiden tuotannossa Taiwanin haltuunoton ja valtiollisten tukiohjelmien ansiosta. Vuoteen 2035 mennessä Kiina on saavuttanut tavoitteensa omavaraisten tekoälypiirien tuotannossa. Suomi on erikoistunut tietyille korkean teknologian alueille, kuten 6G-verkkoteknologiaan ja kyberturvallisuuteen. Nopean teknologiakehityksen maailmassa suurten teknologiayritysten valta on kasvanut, ja myös Suomessa kiinalaisten

teknologiajättien rooli on vahvistunut. Tämä tuo sekä uusia innovaatioita että uusia turvallisuusuuhkia ja haavoittuvuuksia.

Nato ilman Yhdysvaltoja. Nato on muuttunut Yhdysvaltojen käytännössä vetäytyttyä sen toiminnasta. Liittoumasta on tullut enemmänkin eurooppalainen puolustusyhteisö. Eurooppalaiset jäsenmaat ovat joutuneet ottamaan vastuulleen aiemmin Yhdysvaltojen tuottamia toimintoja, mikä on ollut teknisesti ja taloudellisesti haastavaa heikentäen liittouman pelotevaikutusta yhdessä sen kanssa, että Yhdysvaltojen vetäytymisen myötä myös osa eurooppalaisista jäsenmaista on rajoittanut osallistumistaan. Suomi kantaa Naton jäsenenä suhteellisesti nykyistä suuremman vastuun Pohjois-Euroopan puolustuksesta ja tekee Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa kattavampaa alueellista puolustusyhteistyötä.

EU:n poliittinen hajaannus. Euroopan unioni on menettänyt poliittista yhtenäisyyttään, vaikka taloudellinen integraatio toimii edelleen. Osa jäsenvaltioista suhtautuu myönteisemmin yhteistyöhön Kiinan kanssa kuin toiset, ja erityisesti Venäjästä kauempana olevat maat eivät priorisoi puolustuskysymyksiä yhtä korkealle kuin esimerkiksi Suomi. EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka onkin entisestään heikentynyt, ja Brysselin vaikutusvalta rajoittuu lähinnä sisämarkkinoihin ja kauppapolitiikkaan. EU:n hajanaisuus on heikentänyt Suomen neuvotteluvoimaa osana blokkia, mutta mahdollistanut joustavamman kauppapolitiikan kovan kansainvälisen kilpailun tilanteessa.

Suomen turvallisuusympäristö on vakaa mutta

jännitteinen. Ukrainan sodan päättymisen jälkeen Venäjä on kerryttänyt Suomen rajan taakse merkittävää aseellista voimaa, mikä vaatii Suomelta jatkuvaa valppautta ja varautumista. Venäjä jatkaa voimakasta hybridi vaikuttamista, ja jännitteet ovat merkittäviä Itämerellä ja Venäjän vastaisella rajalla. Toistaiseksi Kiina on onnistunut hillitsemään Venäjän avointa aggressiota Eurooppaa, mutta Venäjän muodostama fundamentaalinen uhka rajanaapureilleen säilyy, eikä Venäjä ole luopunut entisten etupiiriensä tavoittelusta. Puolustuspanostukset säilyvät Suomessa tämän seurauksena korkeina ja yhä isompi osuus budjetista kohdennetaan hybridi vaikuttamisen ja mm. kyberuhkien torjuntaan. Suomi hyötyy Kiinan tarjoamasta vakauttavasta vaikutuksesta, mutta samaan aikaan Kiina myös painostaa Suomea ottamaan sitä suosivia kantoja kansainvälisissä organisaatioissa ja tunnustamaan Kiinan intressit niin Aasiassa kuin globaalisti. Lisäksi Kiina toivoo merkittäviä ostoja ja on kiinnostunut tekemään kriittisen infrastruktuurin hankintoja Suomessa. Kiinasta Suomeen suuntautuva hybridi- ja informaatio vaikuttaminen lisääntyy. Kiinalaisten laitteiden ja järjestelmien yleistymisen vaatii myös valppautta tietosuojan suhteen.

Euroopan hajanaiset puolustusratkaisut. Euroopan puolustusyhteistyö on heikentynyt vahvan EU-koordinaation ja Yhdysvaltojen tuen hiipuessa. Maat joutuvat kehittämään puolustustaan pienemmissä alueellisissa ryhmittymissä tai

itsenäisesti, mikä johtaa päällekkäisyyksiin ja tehottomuuteen. Puolustuskysymykset ovat kuitenkin edelleen Venäjän rajanaapuri politiikan keskiössä. Suuremmat EU-maat ylläpitävät omaa puolustusteollisuuttaan, kun taas pienemmät maat ovat pääosin riippuvaisia asehankinnoista ulkomailta.

Puolustusmenojen kasvu 5 prosenttiin BKT:sta. Idästä kohdistuvien uhkien takia Suomi on nostanut puolustusmenonsa 5 prosenttiin BKT:sta. Aiempaa suurempi osa panostuksesta käytetään perinteisten käyttökohteiden lisäksi informaatio vaikuttamiselta, tekoälyn riskeiltä ja tekno jättien tuomilta haavoittuvaisuuksilta suojautumiseen. Avoin maailmankauppa on tukenut Suomen taloutta ja osa puolustusmenojen kasvusta on kyetty kattamaan maltillisella talouskasvulla, mutta puolustusmenojen kasvu on vaatinut myös merkittäviä sopeutuksia julkisessa taloudessa. Ilman EU:n yhteisrahoitusinstrumentteja Suomi on joutunut turvautumaan kansallisiin rahoitusratkaisuihin.

Asehankinnat ja hajanainen puolustusteollisuus.

Suomessa on kehitetty ase teollisuutta nykyisten vahvuuksien pohjalta esim. kaksikäyttö tuotteissa ja korkean teknologian ratkaisuissa. Iso osa puolustustarvikkeista joudutaan edelleen kuitenkin hankkimaan aseostoina ulkomailta. Huomattava osa suomalaisista puolustushankinnoista tuodaan vieläkin EU:n ulkopuolelta, mutta Yhdysvaltojen osuus on pienentynyt. Suomi on pyrkinyt kehittämään omaa puolustusteollisuuttaan tietyillä erikoisaloilla, mutta ilman laajempaa eurooppalaista yhteistyötä kehitys on ollut hajanaista. Suomalaiset yritykset

ovat lisäksi hakeneet uusia kumppanuuksia globaalisti, mikä on osaltaan johtanut teknologian siirtymiseen Kiinaan. Puolustusmenojen rahoitus tapahtuu osin talouskasvun avulla, mutta myös lainanotolla ja verotuksella. Lainamäärän kasvaessa Suomen lainanoton kustannukset ovat nousseet.

Markkinaehtoiset palvelut. Julkisen sektorin rooli Suomen taloudessa on vähentynyt julkisen talouden kulukuurin ja yleisen markkinaehtoisuuden lisääntymisen myötä. Puolustusmenojen kasvu on lisännyt painetta julkisten palveluiden leikkauksiin ja yksityistämiseen. Puolustusmenojen aiheuttamat vaihtoehtokustannukset ovat merkittäviä, kun resursseja on siirretty hyvinvointisektorilta ja sosiaaliturvasta puolustukseen. Tällä on ollut negatiivisia vaikutuksia erityisesti valmiiksi heikommassa asemassa oleviin, kuten joihinkin vähemmistöihin.

Maahanmuuttovetoinen väestökehitys. Suomen väestö on kääntynyt kasvuun vilkastuneen maahanmuuton ansiosta. Maahanmuutto painottuu työikäisiin ja kiihdyttää suurten kaupunkiseutujen kasvua, mikä joiltain osin helpottaa ikääntyvän väestön taloudellisia haasteita. Maahanmuuttajien lähtömaat ovat monipuolistuneet, ja yhä useampi tulee Aasian kasvavista talouksista, erityisesti Kiinasta ja Intiasta. Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat ovat työllistyneet osin hyvin teknologia- ja palvelusektoreille, mutta matalamman koulutustason kohdalla työmarkkinaintegraatio on ollut haastavampaa, kuten nykyäänkin.

Muutokset Suomen taloudessa

- Globaalin kaupan avoimuus tukee Suomen kaltaista vientipainotteista taloutta. Suomen väestö kasvaa ja mikäli suomalaiset yritykset onnistuvat, talouden kokonaisuus voi pärjätä verrattain hyvin.
- Yhdysvaltojen viennin hiipuminen haastaa nykyistä elinkeinorakennetta (paperi- ja muut koneet ja laitteet, IT-palvelut), Suomen on keksittävä uusia talouden tukijalkoja ja uusia vientimarkkinoita (luonnollisena esim. nouseva Kiina).
- Ulkomaankaupan osalta globaalin etelän ja Aasian merkitys kasvaa, Suomen kohdistettava katseita voimakkaammin länsimaiden ulkopuolelle.
- Suomen alueellinen eriytyminen voimistuu, tietyt alueet (lähinnä suuret kaupungit) pärjäävät, mutta maaseudun elinvoima ja taloudellinen tilanne heikentyy.
- Talouden rooli korostuu yhteiskunnassa ja markkinaehtoisuuden logiikka vahvistuu ja ulottuu yhä laajemmin kaikille sektoreille.

Vaikutukset arvoihin ja demokratiaan

- Autoritaarisen Kiinan nousu, teknojättien valta, voimakas informaatiovaikuttaminen idästä ja uusglobaalin talouden korostuminen voi nakertaa demokratiaa ja kansalaisyhteiskuntaa. Kiinan nousu ja menestys samalla kun Yhdysvallat luisuu, haastaa käsitystä siitä, että demokratia olisi paras poliittinen järjestelmä.
- Yhteiskunnallinen polarisaatio voi kasvaa, kun uusglobalisaation hedelmät jakautuvat epätasaisesti.
- Toisaalta ”digidemokratian” ja muiden vastaavien innovatiivisten ratkaisujen myötä päätöksenteon läpinäkyvyys voi myös lisääntyä – kansalaiset voisivat päättää suoremmin Suomen kysymyksistä, jos ratkaisuihin tehdään helppoja ja turvallisia.
- Kiina-riippuvuuden kasvu voi johtaa kasvavaan (itse)sensuuriin, kun tarve miellyttää uutta globaalia supervaltaa kasvaa – erityisesti mikäli Kiina käyttää vipuvartena sen vaikutusvaltaa Venäjään.

Skenaarion mahdollisuudet ja uhat

Mahdollisuudet

- Kiinalaisten investointien määrä voi kasvaa Suomessa (energia, kaivokset, konesalit), mikä tukee talouden kasvua ja uusien työpaikkojen syntymistä.
- Lisäpanostukset puolustusaloille ja asetuotantoon.
- Suomen nykyiset vahvuudet, kuten kaksikäyttötuotteet aiempaa tärkeämpiä.
- Yhdysvaltojen sisäinen epävakaus synnyttää muuttoliikettä ja aivovuotoa, joka voi hyödyttää myös Suomea esim. tutkijoiden ja ammattilaisten muodossa.
- Vihreän siirtymän mahdollinen nopeampi eteneminen Kiinan vallan kasvun myötä.
- Turismin ja kaupan lisääntyminen Venäjän mahdollisesti vaiheittain uudelleenintegroitua globaaliin järjestelmään.
- Sääntelyn vähentäminen nopeuttaa ratkaisujen kehittämistä.
- Kaupan esteitä Kiinan kanssa puretaan, mikä luo vientimahdollisuuksia.
- Mielikuvilla ja korkeilla standardeilla ratsastaminen mm. Kiinan markkinalle.

Uhat

- Naton ja EU:n muutokset ja yhtenäisyyden heikentyminen haastaa Suomen ulkopolitiikan peruspilareita. Suomi ei saa koko liittokunnan tukea Venäjän uhkaan vastaamiseksi, vaan joutuu tukeutumaan samanmielisiin naapureihin.
- Riippuvuus Yhdysvaltojen teknologiajärjestelmistä, mikäli maa muuttuu epävakaammaksi (ohjelmistot, tilaus- ja toimitusjärjestelmät, kassajärjestelmät jne.). Yhdysvaltojen kaupan ja yhteistyön hiipuminen.
- Voimakas informaatiovaikuttaminen sekä Kiinasta että Venäjältä. Yksityisyyden heikentyminen ja kapeneminen, tietovuodot ja kansalaisten tietojen käyttäminen vihamielisiin tarkoituksiin.
- Resurssien uudelleenallokoinnit aiheuttavat sisäisiä jännitteitä ja eriarvoistumista. Myös moninaistuminen voi aiheuttaa jännitteitä.
- Ei paljon uutta puolustusteollisuutta, vaikka olemassa olevat toimijat vahvistuvatkin.
- Kiina-riippuvuuden voimakas lisääntyminen ja vastuullisuus-kysymysten ja demokraattisten arvojen heikentyminen talouden ja turvallisuuden korostuessa. Kiinalaisten tuotteiden ”vyöry” haastaa paikallista tuotantoa.

Varautumistoimenpiteet

- Voimakkaaseen hybridivaikuttamiseen varautuminen: Kansan jakolinjoihin puuttuminen ja polarisaation ehkäisy informaatiovaikuttamisen vaikeuttamiseksi. Erityisesti tietojärjestelmien ja yhteiskunnan kriittisten toimintojen suojaaminen hybridihyökkäyksiltä ja tietoturvariskeiltä.
- Uudenlaisessa EU:ssa ja Natossa toimiminen ja alueellisten liittoumien rakentaminen ja varjeleminen. Joustava mukautuminen uuteen maailmaan vanhaan haikailun tai takertumisen sijasta.
- Kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen. Liberaalidemokratian uudistaminen ja sen hyvien puolien valjastaminen vahvuudeksi globaalissa kilpailussa.
- Demokraattisten instituutioiden vahvistaminen. Akateemisen vapauden ja integriteetin, lehdistönvapauden, koulutuksen ja sivistyksen vaaliminen.
- Toisaalta varovaisuus ja riittävän ambivalentti linja ulkopoliitikassa, jonka kautta pidetään suuret pelaajat tyytyväisinä.
- Tuotantoketjujen hajauttaminen mahdollisuuksien mukaan riippuvuuksien vähentämiseksi.
- Kriittisten järjestelmien pitäminen omassa hallussa, riippuvuuksien minimoiminen ulkovalloista kriittisissä informaatio- ja viestintäteknologian ratkaisuissa.
- Kansalaisten oman ajattelun ja sivistyksen vahvistaminen nopeutuvan tekoälykehityksen ja teknologiajättien vallan aikana.
- Laajoihin, myös ”lännen rajat” ylittäviin kauppasuhteisiin panostaminen ja kansainvälisiin toimitusketjuihin aggressiivisesti integroituminen.

Pärjäävä Suomi skenaariossa

Miten Suomi voisi onnistua skenaariossa?

- **Suomi navigoi onnistuneesti monimutkaistuneessa turvallisuustilanteessa** hyödyntäen taitavasti alueellisia liittolaisiaan ja ylläpitämällä vahvaa sotilaallista pelotetta yhdessä Pohjoismaiden ja Baltian kanssa. Suomi panostaa noin 5% BKT:sta puolustukseen ja kohdentaa sitä yhä enemmän myös kyber- ja hybridiuhkia vastaan puolustautumiseen.
- **Suomi luo rakentavat suhteet Kiinaan, tunnistaen sekä maiden yhtenevät että eriävät intressit.** Suomi pyrkii Kiinan kautta vaikuttamaan Venäjään, mutta samalla suojelee itseään Kiinan hybridivaikuttamiselta.
- **Suomi hyödyntää maksimaalisesti uudelleen avautuvan globaalin kaupan** ja integroituu kansainvälisiin tuotantoketjuihin. Suomi on valituilla sektoreilla globaalisti kilpailukykyinen. Suomi on investoinut tuote- ja tutkimuskehitykseen lisäksi kaupallistamis- ja markkinointiosaamisen kehittämiseen, mikä mahdollistaa viennin laajasti ympäri maailmaa.
- Myös Suomen valtiolliset toimijat edistävät kauppaa aktiivisesti ja hyödyntävät kahdenvälisiä suhteita tarpeen mukaan.
- **Suomi on valjastanut maahanmuuton palvelemaan talouden ja yhteiskunnan hyvinvointia.** Kotouttamispolku on selvästi määritelty, se toteutetaan tehokkaasti ja määrätietoisesti, tavoitteena integroida tulijat osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja työelämää.
- **Hyvinvointiin ja reiluuteen panostetaan riittävästi**, ja yhteiskunnallista liimaa onnistutaan ylläpitämään ja luomaan.
- **Suomi on uudistanut poliittista järjestelmäänsä säilyttäen demokratian ytimen mutta lisäämällä uudenlaisia osallistumisen ja päätöksenteon muotoja**, tavoitteena ylläpitää demokratian houkuttelevuus populististen ja autoritaaristen suuntausten puristuksessa.
- **Suomi panostaa päättäväisesti koulutukseen ja sivistykseen** sosiaalisen polarisaation ehkäisemiseksi ja koheesion tukemiseksi.

SKENAARIO 3:

Suomi osana Baltian sotaa

Tilanne lyhyesti

1.

Voimakas suurvaltakilpailu. Suomi on osallisena Euroopan ja Venäjän välisessä sodassa, jota ei kuitenkaan pääosin käydä Suomen alueella.

2.

Yhdysvaltojen eristäytyminen johtaa toimimattomaan Natoon ja pienempiin alueellisiin puolustusliittoihin.

3.

Suomen puolustusmenojen osuus BKT:sta nousee 10 %:n ja väestö vähenee sodan eskalaation varjossa.

Avainluvut 2035

10 %

Puolustusmenojen
osuus BKT:sta

-5 %

Taloukasvu 2030-
2035

5-10 %

Korkotaso

Epävakaa moninapainen maailmanjärjestys. Vuoteen 2035 mennessä maailmanjärjestys on muuttunut epävakaaksi moninapaiseksi järjestelmäksi, jossa suurvallat kilpailevat vaikutusvallasta ilman selkeitä pelisääntöjä. Yhdysvaltojen heikentyminen ja vetäytyminen kansainvälisestä johtajuudesta on luonut valtatyhjiön, jota Kiina ja Venäjä pyrkivät täyttämään. Kiina hyödyntää Venäjää epävakauttamaan Eurooppaa keskittäen samalla voimavarojaan Aasian-Tyynenmeren alueelle. Tämä kumppanuus mahdollistaa Kiinalle lännen voimavarojen jakamisen ja sen yhtenäisyyden hajottamisen. Venäjä on vahvistanut asemaansa Euraasiassa ja pyrkii palauttamaan historiallisia vaikutuspiirejään, mikä on johtanut jännitteisiin EU:n itärajalla ja lopulta avoimeen konfliktiin.

Yhdysvaltojen isolationismi. Yhdysvallat on kääntynyt sisäänpäin ja siirtynyt pois globaalista johtajuudesta kohti kahdenvälisyyttä ja kotimaisten intressien ensisijaisuutta. Maassa keskitytään erityisesti vahvoihin sisämarkkinoihin ja läntisen pallonpuoliskon dominoimiseen. Tämä on johtanut merkittävään puolustussitoumusten vähentämiseen Euroopassa. Yhdysvaltojen vetäytyminen on jättänyt eurooppalaiset huonoon asemaan, pakottaen ne kehittämään omaa puolustuskykyään ja luoden tilaa muiden suurvaltojen vaikutusvallalle.

Euroopan ja Venäjän sota. Lännen yhtenäisyyden rapistuessa ja Venäjän johdon kokiessa maan sisäistä painetta, se aloittaa uuden sodan. Vuonna 2035 Eurooppa ja Venäjä ovat avoimessa sodassa,

joka on alkanut Venäjän hyökkäyksestä Baltiaan reilua vuotta aiemmin. Vielä rajoitettua sotaa käydään pääasiassa Baltiassa, etenkin Suwalkin käytävällä ja Kaliningradin ympäristössä. Konflikti on pitkittynyt, matalamman intensiteetin sota, jossa vaihtelevat aktiiviset taistelut ja "jäätynneiden rintamalinjojen" jaksot. Drooneilla vaikuttaminen, hybridisodankäynti, kyber- ja informaatiovaikuttaminen ovat iso osa konfliktia. Suomi on osallisena konfliktissa ja suomalaiset joukot osallistuvat yhteiseurooppalaisiin operaatioihin Baltiassa. Suomeen on tehty rajattuja täsmäiskuja ja sabotaaseja sotilaallisiin, logistisiin ja siviilikohteisiin. Sodan leviämisen uhka on jatkuvasti läsnä.

Blokkeihin jakautunut maailmankauppa. Globaali kauppajärjestelmä on pirstoutunut alueelliseksi blokeiksi. Suurvaltakilpailu, Euroopan ja Aasian konfliktit sekä toistuvat kauppasodat ovat johtaneet protektionismiin ja toimitusketjujen uudelleenjärjestelyyn. EU on keskittynyt vahvistamaan sisämarkkinoitaan asettaen ulkopuoliseen kauppaan korkeita tariffeja ja rajoituksia, erityisesti strategisesti tärkeille tuotteille. Tämä on vahvistanut eurooppalaista omavaraisuutta mutta nostanut kuluttajahintoja. Kansainvälisten toimitusketjujen häiriöt ovat muuttuneet pysyviksi, ja Suomi on joutunut sopeuttamaan taloutensa todellisuuteen, jossa globaalit kauppayhteydet ovat merkittäviltä osin korvautuneet alueellisilla järjestelyillä. Tuonnin ja viennin hinnat ovat nousseet huomattavasti.

Naton hajoaminen ja uusi puolustusyhteistyö. Nato sellaisena kuin se tunnettiin 2020-luvun alussa on käytännössä lakannut olemasta. Yhdysvaltojen vetäytyminen on jättänyt liittouman ilman tärkeintä sotilaallista tukipilariaan. Eurooppalaiset jäsenmaat ovat olleet erimielisiä puolustusyhteistyön kehittämisestä, mikä on johtanut Naton hajoamiseen. Suomi on tehnyt tiivistä pohjoiseurooppalaista yhteistyötä erityisesti Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa.

EU:n puolustuksellinen integraatio. Naton heikentymisen ja Yhdysvaltojen vetäytymisen seurauksena Eurooppa on joutunut vahvistamaan puolustuskykyään. Venäjän aggressiivisuus on toiminut katalyyttinä eurooppalaiselle puolustusintegraatiolle. Ranska, Pohjoismaat, Baltian maat, Alankomaat ja Puola muodostavat eurooppalaisen puolustusyhteistyön ytimen sitoutuen yhteisiin puolustustavoitteisiin ja materiaalien standardointiin. Yhteistyö on rakentunut osittain Naton pohjalle, mutta kehittynyt itsenäiseksi eurooppalaiseksi puolustusjärjestelmäksi mahdollistaen nopean reagoinnin ilman Yhdysvaltojen merkittävää sotilaallista tukea.

Epätasainen puolustustaakka Euroopassa. Pohjois- ja Itä-Euroopan maat, jotka ovat kokeneet Venäjän uhan välittömämmin ja aiemmin ja erityisesti sodan puhjettua, ovat nostaneet puolustusbudjettejaan huomattavasti. Eteläisessä Euroopassa puolustuspanostukset ovat jääneet huomattavasti alhaisemmiksi, eikä Venäjän uhkaa koeta yhtä akuuttina. Lisäksi Venäjän informaatiovaikuttaminen on pitkään vaikuttanut puolustusmenojen vastustukseen äänestäjäkunnassa. Saksassa laitaoikeisto on vallassa ja myötäilee Venäjää. Britannia on reformipuolueen valtaannousun jälkeen ottanut nykyistä eristäytyvämmän linjan. Epätasapaino on luonut jännitteitä eurooppalaisen puolustusyhteistyön sisällä, jossa Pohjois- ja Itä-Euroopan maat kantavat suhteettoman suuren osan yhteisestä taakasta.

Sota on heikentänyt merenkulun turvallisuutta koko Itämeren alueella. Suomen kauppamerenkulku on vähentynyt liikenteen ollessa katkonaista ja riskipitoista. Itämeri on jo aiemmin liitetty JWC:n sotariskilistalle, nostaan kuljetusten vakuutusmaksuja jopa monikymmenkertaisiksi. Häiriöt pidentävät toimitusaikoja ja nostavat kustannuksia, mutta osittainen uudelleenreititys ja pohjoismainen yhteistyö ovat toistaiseksi turvanneet kriittisen huoltovarmuuden. Kuljetuksia on siirretty Länsi-Suomen satamiin sekä maareiteille Ruotsin ja Norjan kautta, mutta uudelleenjärjestelyt ovat haastavia kapasiteetin näkökulmasta. Valtio tukee strategisia merikuljetuksia, vakuutuksia ja kumipyöräliikennettä. Ahvenanmaan merialueen valvontaa ja väyläturvallisuutta on vahvistettu.

Puolustusteollisuuden eurooppalainen renessanssi.

Eurooppalainen puolustusteollisuus on kokenut renessanssin. EU-maiden hankinnat tehdään pääosin eurooppalaisilta toimijoilta, mikä on johtanut alan nopeaan kehitykseen. Suomi on investoinut voimakkaasti puolustusteollisuuteensa. Vaikka kaikkien modernien asejärjestelmien kotimainen tuotanto ei ole mahdollista, Suomi on kehittänyt merkittävää kapasiteettia tietyillä osa-alueilla. Puolustusteollisuus on muodostunut valtion ja yksityisen sektorin yhteistyönä. Suomi on erikoistunut mm. arktiseen teknologiaan, kyberjärjestelmiin, ajoneuvoihin ja taktiseen viestintään.

Sotatalous. Suomi on nostonat puolustusmenonsa 10 prosenttiin BKT:sta. Puolustusmenojen kasvu on vaatinut dramaattisia muutoksia julkisessa taloudessa. Sotilasmenot rahoitetaan suurimmaksi osin velalla, mutta myös veronkorotuksilla ja julkisten menojen karsimisella. Rahoitusmarkkinat ovat reagoineet velkaantumiseen korkojen nousulla, pakottaen hallitukset käyttämään epätavanomaisia rahoitusmenetelmiä. Sosiaalimenoja on karsittu, mutta peruspalvelut on saatu pidettyä jonkinlaisella tasolla. Eläkevaroja on osittain käytetty puolustusmenojen rahoittamiseksi.

Poikkeustilan normalisoituminen. Sotatilan luoma poikkeustilanne on pitkittynyt ja normalisoitunut. Markkinaehtoinen järjestelmä on pääsääntöisesti voimassa, mutta valmiuslaki antaa valtioneuvostolle toimivaltuudet ohjata yhteiskunnan kriittisiä toimintoja. Kriittistä infrastruktuuria suojataan aktiivisesti.

Energia-, vesi- ja liikennejärjestelmiin lisätään fyysisistä suojausta ja kyberturvaa vahvistetaan. Tietoliikennettä hajautetaan varayhteyksillä, paikallisilla solmupisteillä ja satelliittikanavilla toimintakyvyn varmistamiseksi. Kiertävät kertausharjoitukset pitävät osan reserviläisistä jatkuvasti palveluksessa.

Väestö vähenee sodan varjossa. Maahanmuutto on hiipunut turvallisuustilanteen heikkenemisen vuoksi, ja maasta on muuttanut pois huomattava määrä ihmisiä. Väestön väheneminen on luonut haasteita työvoimatarpeeseen vastaamisessa. Suomen voimakas sisäinen muuttoliike suuntaa idästä länteen. Joillain osin maaseutua elinvoima on lisääntynyt myös huoltovarmuuden edellyttämien ruoan- ja materiaalientuotannon tarpeiden kautta.

Puolustusteknologian kiihtyvä kehitys. Teknologinen kehitys on keskittynyt puolustusinnovaatioihin. Puolustusbudjettien kasvu on kanavoitunut tutkimus- ja kehitystoimintaan, synnyttäen joitain läpimurtoja. Kaksikäyttöteknologiat, joita voidaan hyödyntää sekä sotilasettää siviilisovelluksissa, ovat nousseet taloudelle nykyistä tärkeämmiksi. Erityisesti tekoäly, autonomiset järjestelmät ja kyberturvallisuus ovat kehittyneet nopeasti. Suomi on suunnannut osan puolustusbudjetistaan teknologiseen kehitykseen, mikä on osittain kompensoinut sotilaallisten menojen negatiivisia talousvaikutuksia, vaikka kehitys onkin painottunut sotilaallisiin sovelluksiin.

Muutokset Suomen taloudessa

- Sotatalouden piirteet vahvistuvat ja talouden painopiste siirtyy puolustusteollisuuteen, elektroniikkaan, ohjelmistoihin, kyberturvaan ja huoltotoimintoihin.
- Tarjontashokit kiihdyttävät inflaatiota, riskipreemiot ja vakuutuskustannukset nousevat, rahti kallistuu huomattavasti ja luoton saanti kiristyy.
- Puolustusmenot 10 % BKT:sta rahoitetaan pääosin velalla, mutta myös veronkorotuksilla ja julkisen talouden menoleikkauksilla.
- Vientimarkkinat keskittyvät EU-alueelle.
- Reservirotaatiot ja maastamuutto vaikuttavat työvoiman saatavuuteen ja joillakin aloilla on osaajapulaa
- Kotitalouksien ostovoima on paineessa korkeamman hintatason ja korkojen vuoksi, ja kulutus painottuu välttämättömyyksiin.

Vaikutukset arvoihin ja demokratiaan

- Turvallisuusarvojen korostuminen. Järjestyksen, velvollisuuden ja varautumisen nousu sekä kriittisten toimintojen edellyttämät tilapäiset rajoitteet yksilönvapauksiin.
- Lyhyellä aikavälillä korostunut yhtenäisyys kansalaisten välillä (yhdessä Baltian tukena).
- Pitkällä aikavälillä polarisaatio, sotaväsymys ja henkisen kriisinkestävyyden heikkeneminen. Sosiaalietuuksien heikentäminen aiheuttaa vastakkainasettelua ja luottamus instituutioita kohtaan heikkenee.
- Kriisin alkuvaiheessa korostunut kansalaisosallistuminen. Kokonaisturvallisuuden lisäämä arjen osallistuminen, mikä on tärkeää kanavoidsa tehokkaasti ja merkityksen tunnetta tuottaen (vapaaehtoinen maanpuolustus, väestönsuojelu, varautumiskoulutus jne.).

Skenaarion mahdollisuudet ja uhat

Mahdollisuudet

- Eurooppalaisen puolustuskysynnän kasvu kiihdyttää investointeja ja vauhdittaa alan kehitystä. Suomi hyötyy vahvuuksistaan kaksikäyttöteknologiassa, arktisessa osaamisessa, kyberjärjestelmissä, ajoneuvoissa ja taktisessa viestinnässä.
- Haastavat olosuhteet voivat avata mahdollisuuksia tietyille toimialoille. Esimerkiksi kuljetusyritykset voivat hyötyä korkeista rahtihinnoista ja uudelleenreitityksistä.
- Kotimaisen tuotannon merkitys kasvaa, kun huoltovarmuus korostuu. Julkiset ja yksityiset hankinnat suuntautuvat aiempaa useammin kotimaahan.
- Kohonnut turvallisuusuhka voi vahvistaa yhteisöllisyyttä ja lisätä kansalaisten solidaarisuutta. Lyhyellä aikavälillä tämä tukee kriisinsietokykyä ja vapaaehtoista osallistumista.
- Läntisen Suomen ja erityisesti rannikon merkitys kasvaa muuttoliikkeen ja logistiikan uudelleenohjauksen vuoksi.

Uhat

- Sodan eskalaatio lisää riskiä laajemmista iskuista kriittiseen infrastruktuuriin. Mm. satamien lamautus, GPS-häirintä ja laajamittaiset kyberhyökkäykset, mutta myös kineettiset iskut sotilas- ja siviilikohteisiin.
- Itämeren jännittynyt tilanne häiritsee merikuljetuksia ja vähentää niiden määrää, nostaa vakuutuskustannuksia ja riskipreemioita sekä heikentää ennustettavuutta.
- Saatavuushäiriöt lisäävät pulaa komponenteista, tietyistä elintarvikkeista, lääkkeistä ja kriittisistä mineraaleista, mikä hidastaa tuotantoa ja nostaa hintoja.
- Alueellinen eriytyminen syvenee, väestö vähenee Itä-Suomessa. Osaajapula pahenee ja aivovuoto Suomesta kiihtyy. Lännessä vastaanottokapasiteetti on kovan paineen alla.
- Sosiaaliturvan heikentäminen lisää polarisaatiota ja kapinahenkeä. Poikkeustilan pitkittyessä henkinen kriisinkestävyys heikkenee, ja disinformaation leviäminen voi rapauttaa luottamusta instituutioihin.

Varautumistoimenpiteet

- Valmiuslainsäädännön määräaikainen ja kohdennettu käyttöönotto, selkeät kriteerit, läpinäkyvä viestintä ja parlamentaarinen sekä tuomioistuinmellinen valvonta.
- Reservin kohdennettu kutsunta ja kiertävät kertausharjoitukset, osaamisprofiilien hyödyntäminen, työnantajayhteistyö sekä taloudelliset ja perhettä tukevat järjestelyt.
- Tarkka arviointi siitä, mitä joukkoja käytetään Baltiaa tukevissa operaatioissa.
- Julkisen talouden rahoitus poikkeusoloissa, EU:n hätärahoitusmekanismien ja kahdenvälisen luottolinjojen hyödyntäminen sekä poliittisten suhteiden vahvistaminen edullisempien velkaehtoien turvaamiseksi.
- Satamien ja merikuljetusten turvaaminen, miinanraivaus- ja suojakyvyn vahvistaminen, satamien suojaus ja valvonta. Kuljetusten valtiolähtöiset vakuutusjärjestelyt ja riittävä käytettävissä oleva laivakapasiteetti.
- Omavaraisuuden vahvistaminen ja varmuusvarastojen kasvattaminen, kotimaisen viljelyn sekä kriittisten varaosien, kemikaalien ja lääkkeiden saatavuuden turvaaminen.
- Kriittisen infrastruktuurin fyysinen suojaus (esim. sähkö-, vesi-, tieto- ja liikenneverkkojen suojarakenteet).
- Vaihtoehtoisten logistiikkareittien vahvistaminen Ruotsin ja Norjan kautta sekä kuljetuskapasiteetin määrän varmistaminen.
- Varautuminen väestönsiirtoihin, kunnalliset ja yrityskohtaiset evakuointi-, vastaanotto- ja majoitussuunnitelmat, huolto- ja logistiikka-järjestelyt.
- Ajoneuvovaraukset ja ajantasaisen rekisterin ylläpito, käyttövelvoitteiden ja kunnossapidon varmistaminen sekä korvaus- ja kompensatiomallit poikkeusolojen käyttöönotoista.
- Aktiivinen työ henkisen kriisinkestävyyden vahvistamiseksi. Pyritään vaikeasta tilanteesta huolimatta pitämään eri yhteiskunnan osat mukana ja hillitään eriarvoistumista.

Pärjäävä Suomi skenaariossa

Miten Suomi voisi onnistua skenaariossa?

- **Suomi on aktiivisesti mukana Pohjois- ja Itä-Euroopan puolustusytimessä.** Yhteiset harjoitukset ja komentorakenteet.
- **Huoltovarmuutta turvataan** kasvattamalla varmuusvarastoja sekä vahvistamalla kotimaista energiaomavaraisuutta.
- **Rajatut iskut ja sabotaasit pystytään pääosin torjumaan** ja kriittiset palvelut, kuten sähkö, vesi, tietoliikenne ja logistiikka pystytään pitämään toiminnassa häiriöistä huolimatta.
- **Suomi vahvistaa länteen ja pohjoiseen suuntautuvia logistisia reittejä,** varmistamalla maayhteyksien kapasiteettia ja yhteen toimivuutta liittolaisten kanssa. Erit. rekkojen/kuskien määrä ja logistiset reitit Ruotsin läpi tärkeitä.
- **Suomi ylläpitää aktiivisesti poliittisia suhteitaan** ja varmistaa lainansaannin poikkeusoloissa.
- **Kauppamerenkulkua tuetaan** Itämerellä saattuein, miinan-torjunnalla, Ahvenanmaan valvonnalla ja pohjoismaisella yhteistyöllä. Riittävä käytettävissä oleva aluskanta ja valtiolähtöiset, päivitetyt vakuutusjärjestelyt.
- **Kaksikäyttötekniologioiden kehitystä kiihdytetään** ja ne ovat skaalautuneet myös siviilimarkkinoille.
- **Perustason sosiaaliturvaa pystytään pääosin ylläpitämään** kiristyneestä tilanteesta huolimatta.
- **Korkea luottamus instituutioihin säilyy,** kun poikkeusvaltuudet rajataan tarkasti määrääjäksi ja päätöksenteko sekä hankinnat pidetään läpinäkyvinä.
- **Demokraattisesta järjestelmästä pidetään kiinni** ja jakolinjoja koitetaan silloittaa aktiivisesti.
- Suomi harjoittaa **johdonmukaista strategista viestintää kotimaassa ja kansainvälisesti,** torjuen informaatiovaikuttamista ja vahvistaen liittolaissuhteiden yhtenäisyyttä.

SKENAARIO 4:

Suomi avoimessa kulutussodassa

Tilanne lyhyesti

1. EU on käytännössä hajonnut ja Yhdysvallat keskittyy ajamaan omia etujaan. Euroopan maat toimivat joko täysin omillaan tai kahdenvälisten sopimusten varassa.
2. Suomen maaperällä soditaan pitkäkestoisesti. Suomi saa tukea lähialueilta, mutta suurin osa maista joutuu keskittymään omien alueidensa turvaamiseen.
3. Suomen talous kutistuu rajusti ja huomattava osa siviilikapasiteetista valjastetaan palvelemaan sotaponnistusta.

Avainluvut 2035

35 %

Puolustusmenojen osuus BKT:sta

-20 %

Talouskasvu 2030-2035

15-25 %

Korkotaso

Euroopan isojako ja avoimet sodat. Vuoteen 2035 mennessä Eurooppaa ollaan jakamassa Venäjän, Kiinan ja Yhdysvaltojen etupiireihin. Suurvaltakilpailu on kärjistynyt avoimiksi konflikteiksi useilla alueilla, mukaan lukien Suomen rajoilla ja maaperällä. Venäjä on aggressiivisesti pyrkinyt palauttamaan vaikutusvaltansa historiallisilla alueillaan ja laajentamaan vaikutuspiiriään myös muualle Eurooppaan. Kiina on tukenut Venäjää taloudellisesti ja sotilaallisesti tavoitellen omien etujensa edistämistä. Yhdysvallat on vetäytynyt perinteisistä liittolaissuhteistaan ja keskittyy geopolittiseen valtakamppailuun omien intressiensä mukaisesti, pyrkien, myös väkivaltaan tukeutuen, laajentamaan vaikutuspiiriään ja pääsyään resursseihin.

Kahdenvälisiä kauppasuhteita ja voimakasta protektionismia. Globaali kauppajärjestelmä on romahtanut ja korvautunut kahdenvälisillä kauppasuhteilla. Voimakas protektionismi on vallitseva käytäntö, ja kansainvälinen kauppa on kutistunut murto-osaan 2020-luvun alun tasosta. EU:n sisämarkkinatkin ovat lakanneet toimimasta ja osa Euroopan maista yrittää suojella talouksiaan tiukoilla tuontirajoituksilla ja tulleilla. Itämeren osittainen suojaaminen kansainvälisellä yhteistyöllä on mahdollistanut rajallisen merilogistiikan jatkumisen, mikä on elintärkeää Suomen huoltovarmuudelle, joskin kuljetusten hinnat ovat nousseet radikaalisti. Suomen tärkeimmät kauppasuhteet ovat rajoittuneet joihinkin pohjois- ja länsieurooppalaisiin valtioihin. Tuonnin romahdus on pakottanut kehittämään omavaraisuutta.

Yhdysvaltojen luisuminen epävakaiseen autoritarismiin. USA on luisunut yhä autoritaarisempaan hallintomalliin, jossa valtaa on keskitetty voimakkaasti presidentille. Demokratia on heikentynyt nopeasti, ja kansalaisvapauksia on rajoitettu kansallisen turvallisuuden nimissä. Amerikkalainen ulkopolitiikka perustuu kyyniseen reaalioloihin ja lyhytnäköiseen etujen tavoitteluun. Yhdysvallat on pyrkinyt aktiivisesti laajentamaan vaikutuspiiriään hankkimalla uusia etupiirialueita ja varmistamaan pääsynsä strategiaan resursseihin globaalisti. Tätä toteutetaan myös Yhdysvaltain perinteisten liittolaisten, kuten Naton jäsenten, kustannuksella.

Käytännössä hajonnut EU. Euroopan unioni on käytännössä hajonnut ulkoisten paineiden ja sisäisten ristiriitojen seurauksena. Maiden sisäinen polarisaatio ja laita-oikeiston nousu on heikentänyt päätöksentekokykyä, samalla kun revisionistiset valtiot kuten Unkari ja Serbia ovat pyrkineet muuttamaan alueellisia valtasuhteita ja jopa valtiorajoja. Tämä on johtanut ensin useiden jäsenmaiden eroon ja lopulta unionin perusrakenteiden romahtamiseen. Jäljellä on pienempiä, epävakaita koalitoita, joista Suomen kannalta relevantti koostuu joistain Pohjois- ja Itä-Euroopan maista.

Nato hajonnut, itä ja länsi uhkaavat Eurooppaa. Nato on lamaantunut Yhdysvaltojen laiminlyötyä liittouman puolustusvelvoitteita ja eurooppalaisten jäsenmaiden ajaututtua erilleen. Pohjois-Atlantin puolustusliitto on edelleen nimellisesti olemassa, mutta kykenemätön toimimaan ja yritykset sen puitteissa toimimiseen on pitkälti hylätty. Venäjä on aggressiivisesti pyrkinyt laajentamaan vaikutuspiiriään itäisessä ja pohjoisessa Euroopassa. Samalla Yhdysvallat käyttää sotilaallista ja taloudellista painostusta varmistaakseen etunsa Pohjois-Atlantilla. Euroopan valtiot ovat joutuneet joko aggression kohteeksi tai tasapainoilemaan suurvaltojen välissä. Monet maat ovat jakaantuneet sisäisesti eri leireihin, mikä on heikentänyt niiden puolustuskykyä.

Puolustuksessa kaikki omillaan tai kahdenvälisen sopimusten varassa. Eurooppalaiset valtiot toimivat pääosin omillaan tai tilapäisten kahdenvälisen sopimusten varassa. Kollektiivisten turvallisuusrakenteiden romahdettua jokainen maa vastaa ensisijaisesti omasta puolustuksestaan. Vahvemmat valtiot ovat muodostaneet omia vaikutuspiirejään, joissa ne tarjoavat suojelua pienemmille valtioille vastineeksi poliittisesta ja taloudellisesta riippuvuudesta. Nämä järjestelyt ovat epävakaita ja alttiita suurvaltojen painostukselle. Suomi on pyrkinyt ylläpitämään puolustussopimuksia lähimpien naapurimaidensa kanssa, mutta sodan eskaloituessa nämä ovat osoittautuneet riittämättömiksi riittävän sotilaallisen avun saamiseksi.

Suomen maaperällä soditaan kulutussotaa. Suomen maaperällä käydään aktiivisia sotatoimia, ja merkittävä osa Itä- ja Pohjois-Suomesta on sotatoimialuetta, osa idästä on miehitetty. Pitkittynyt sotatilanne on jatkunut noin vuoden ajan. Kriisi kehittyi aluksi pitkäkestoisena häiriötilanteena, joka eskaloitui avoimeksi konfliktiksi. Suomi ei ole Venäjän ainoa kohde, vaan osa laajempaa alueellista valtakamppailua. Konflikti on luonteeltaan kulutussotaa, jossa rintamalinjat liikkuvat hitaasti ja tappiot ovat raskaita. Suomi saa merkittävää tukea erityisesti Ruotsilta, Norjalta sekä Britannialta, mutta on silti joutunut kantamaan päävastuun puolustuksestaan konfliktin eskaloituessa. Sota on tuonut mukanaan laajamittaista infrastruktuurin tuhoutumista ja merkittäviä sotilas- ja siviilitappioita. Hybridisodankäynnin elementit, kuten kyberoperaatiot, informaatiovaikuttaminen ja sabotaasi, ovat keskeinen osa konfliktia.

Puolustukseen 35% BKT:sta - totaalinen sotatilanne.

Puolustusmenot ovat sotatilanteessa nousseet hyvin korkealle tasolle, mikä vertautuu viime sotien aikaiseen yhteiskunnan täydelliseen mobilisaatioon. Suuri osa kansantalouden resursseista on valjastettu suoraan tai välillisesti puolustuksen tarpeisiin. Siviilitalous on kutistunut, ja fokus on välttämättömissä toiminnoissa, jotka tukevat sotaponnisteluja. Korkeat puolustusmenot ovat johtaneet talouden militarisoitumiseen. Tuotanto on suunnattu suurelta osin sotilaallisiin tarpeisiin, mikä on aiheuttanut siviilihyödykkeiden säännöstelytarvetta.

Huomattava osa yhteiskuntaa on mobilisoitu ja puolustukseen haalitaan kaikki mahdollinen. Käytössä on puolustustilalainsäädäntö, joka antaa viranomaisille laajat valtuudet ohjata yhteiskunnan resurssien käyttöä ja kansalaisten toimintaa. Puolustusteollisuuden tarpeisiin haalitaan kaikki mahdollinen materiaali ja resurssit. Kotimainen tuotantokapasiteetti on äärimmillään. Puolustustarpeisiin vastaamista on osin järjestetty konfiskoimalla yksityistä omaisuutta, ottamalla käyttöön pakkolainoja ja turvautumalla setelirahoitukseen, mikä on johtanut voimakkaaseen inflaatioon.

Suuri osa siviilikapasiteetista palvelee sotaponnistusta.

Ohjausta on valmius- ja puolustuslainsäädäntöjen myötä lisätty ja mm. osa yhteiskunnan kriittisistä toiminnoista on ohjauksen kohteina. Tietyt yksityisen sektorin toimijat on alistettu puolustushallinnon määräysvaltaan, mutta laajempi yrityskenttä toimii itsenäisemmin, joskin sodanajan reunaehtojen puitteissa. Työvoiman liikkuvuutta säädellessä tiukasti, ja työntekijöitä on siirretty myös pakkokeinoilla puolustusteollisuuden ja kriittisen infrastruktuurin tarpeisiin. Työttömyysturvajärjestelmät on korvattu työvelvoitteilla. Miehet eivät saa poistua maasta. Huomattava osa eläkevaroista on otettu käyttöön menojen kattamiseksi.

Vakava väestön väheneminen. Suomen väestö on vähentynyt dramaattisesti sodan seurauksena. Sotatoimet ovat aiheuttaneet merkittäviä tappioita sekä sotilas- että siviiliväestössä, ja suuri osa itäisen Suomen asukkaista on jouduttu evakuoimaan. Laajamittainen maastapako on vähentänyt väestöä entisestään, kun erityisesti koulutetut ammattilaiset ja lapsiperheet ovat pyrkineet turvaan ulkomaille. Väestön ikärakenne on vääristynyt voimakkaasti, kun suuri osa työikäisestä miespuolisesta väestöstä on sidottu asepalvelukseen. Tämä on johtanut työvoimapulaan kriittisillä siviilisektoreilla ja lisännyt painetta pakkotyövoiman käyttöön. Kaatuneiden ja haavoittuneiden määrä on kasvanut huomattavasti konfliktin pitkittyessä. Tämä merkittävä rasite yhteiskunnan toimintakyvylle ja terveydenhuoltojärjestelmälle.

Halvalla paljon massaa - sotateknologiaan liittyvät innovaatiot.

Sota on pakottanut Suomen keskittymään edulliseen ja massatuotantoon sopivaan sotateknologiaan. Kehityksen painopiste on siirtynyt huipputeologisista järjestelmistä yksinkertaisempiin mutta tehokkaisiin ja nopeasti tuotettaviin ratkaisuihin. Esim. droonien tuotanto on kehittynyt nopeasti, ja Suomi on onnistunut rakentamaan merkittävän kapasiteetin edullisten taktisten lennokkien tuottamiseen. Improvisoidut ja asymmetriset ratkaisut ovat korvanneet perinteisiä asejärjestelmiä. Siviiliteknologiaa on laajasti muokattu sotilaallisiin tarkoituksiin.

Muutokset Suomen taloudessa

- Sotatalous on muuttanut Suomen elinkeinorakennetta radikaalisti, kun 35 % valmiiksi huomattavasti supistuneesta BKT:stä kohdistuu puolustukseen. Tuotanto on suunnattu ensisijaisesti sotilaallisiin tarpeisiin, ja joitain kriittisiä toimintoja ohjataan valtion toimesta.
- Kauppasuhteet ovat rajautuneet pääosin lähialueelle, muun kansainvälisen kaupan romahdettua. Itämeren osittainen suojaaminen mahdollistaa rajoitetun, mutta kalliin meriyhteyksien ylläpidon. Tuontiriippuvuus on dramaattisesti vähentynyt.
- Väestön väheneminen ja mobilisaatio on johtanut vakavaan työvoimapulaan.
- Alueellinen eriytyminen on äärimmäistä, kun Itä-Suomi on osin miehitetty ja Pohjois-Suomessa käydään taisteluja. Taloudelliset resurssit painottuvat läntiseen Suomeen ja strategiaan pohjoisiin liikenneyhteyksiin.
- Sotatalouden innovaatiot keskittyvät edullisiin ja massatuotettaviin puolustusteknologioihin.
- Puolustusmenojen rahoittamiseksi on otettu käyttöön pakkolainoja ja omaisuuden konfiskointia, mikä on johtanut korkeaan inflaatioon. Eläkevaroja on käytetty huomattavasti puolustusmenoihin.

Vaikutukset arvoihin ja demokratiaan

- Sotatila ja jatkuva turvallisuusuhka haastavat demokratiaa. Presidentin valta korostuu suhteessa parlamentaariseen päätöksentekoon, ja kansalaiset saattavat hyväksyä "vahvan johtajan" mallin turvallisuudentunteen vuoksi.
- Pakkolait ja valmiuslainsäädännön pitkäaikainen käyttö muodostuvat normaaliksi, yksilönoikeuksien tulkinta on selvästi nykyistä rajoittavampi. Perusarvojen muutos näkyy alkuvaiheen solidaarisuuden jälkeen myös "minä ja perheeni ensin" -ajattelun yleistymisenä.
- Harmaan talouden yleistymisen muuttaa talouden lisäksi myös ilmapiiriä, sitoutumista ja luottamusta yhteiskuntaan. Samaan aikaan erilaiset valtiota ja sotaa vastustavat ryhmät luovat sisäisiä jännitteitä.
- Viestinnän merkitys korostuu, kun valtio pyrkii hallitsemaan informaativirtaa turvallisuussyihin vedoten. Tämä herättää kysymyksiä sensuurista ja sananvapaudesta.

Skenaarion mahdollisuudet ja uhat

Mahdollisuudet

- Puolustusteollisuus ja sen alihankintaketjut tarjoavat mahdollisuuksia. Tähän liittyen mm. terästeollisuuden ja konepajojen kysyntä kasvaa huomattavasti.
- Sotateknologian kehitys ja uudet ratkaisut – Suomella on hyvät edellytykset kehittää drooni-, satelliitti-, kvanttilaskenta- ja tekoälyratkaisuja. Myös arktinen osaaminen, ajoneuvot, ammuksien aseet jne. ovat kasvavan kysynnän kohteena.
- Vakava tilanne pakottaa tehokkuuteen ja ”turhan” karsimiseen, myös sääntelyssä.
- Yhteishenki ja yhteisöllisyys voi ainakin akuuteimman tilanteen alussa nousta huomattavasti ja poliittisen päätöksenteon yhtenäisyys todennäköisesti kasvaa.
- Työttömyys on todennäköisesti minimissä.
- Huoltovarmuuden ja omavaraisuuden roolit korostuvat: kotimainen ruoantuotanto (esim. agritech), kiertotalous, väestönsuojelu, tietyt rakentamisen osa-alat ja paikalliset ratkaisut ovat nousussa.

Uhat

Eksistentiaalisen uhan lisäksi:

- Rajat ylittävä kaupankäynti vaikeutuu ja kallistuu huomattavasti.
- Kriittinen infra (logistiikka, sähköntuotanto ja siirto, vesi-infra, televerkot, jakelukeskukset jne.) vihollisen vaikuttamisen kohteena.
- Energian (sähkö, polttonesteet), ruoan, raaka-aineiden, varaosien, logistiikkakaluston, lääkkeiden jne. riittävyys on uhattuna.
- Saatavilla oleva työvoima vähenee radikaalisti. Mobilisointi vie suuren osan miehistä työvoimasta ja maasta poistuminen lisääntyy huomattavasti (ml. ulkomaalaiset).
- Perusoikeuksia joudutaan rajoittamaan ja kaikista ei voida pitää huolta.
- Osa väestöstä voi olla hyvin kurjissa oloissa. Tietyn pisteen jälkeen sisäiset jännitteet voivat kasvaa huomattavastikin.
- Myös sisäisen turvallisuuden heikentymistä tapahtuu erityisesti isoissa kaupungeissa.
- Todella voimakas velkaantuminen, rahoitus on hyvin haastavaa.
- Teknologiariippuvuus (sis. sähkö, internet, digialustat, osaaminen) on haavoittuvuus.

Varautumistoimenpiteet

- Valuuttavarannon kasvattaminen, keskuspankki-johtoinen rahoitusjärjestelmä ja maksuliikenteen turvaaminen kriisitilanteissa. Varavalmiuksien kehittäminen maksamiseen ja minimitoimeentuloon (prepaid-kortit, minimirahoitusjärjestelmät elintärkeisiin toimintoihin).
- Varmuusvarastoinnin laajentaminen kriittisillä aloilla (lääkkeet, polttoaineet, elintarvikkeet). Ruokaomavaraisuuden vahvistaminen, maatalouden tulojaon uudistus. Siviilipuolen valmiuksien kehittäminen puolustusteollisuuden tarpeisiin ja tuotantoketjujen kriisikestävyyden parantaminen.
- Liikenneinfrastruktuurin parantaminen erityisesti pohjoisessa. Pohjois-etelä-yhteyksien lisäksi tulee parantaa itä-länsi yhteyksiä Ruotsiin asti.
- Energiahuollon omavaraisuuden kasvattaminen ja hajautettujen ratkaisujen kehittäminen. Tietoliikennejärjestelmien toimintavarmuuden ja kyberturvallisuuden vahvistaminen.
- Laajamittainen evakuointien suunnittelu ja harjoittelu.
- Lainsäädännön joustomahdollisuuksien kehittäminen "harmaan vaiheen" tilanteita varten. Lupakäytäntöjen yksinkertaistaminen kriisitilanteissa ja kriisiaikaisten säännöstelymekanismien suunnittelu.
- Logistiikan valtiolähtöiset vakuutusjärjestelyt.
- Kokonaisvarautuminen ja paikallistason yhteistyö.
- Väestön henkisen kriisikestävyyden vahvistaminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Tilannekuvan muodostamisen ja viestintäjärjestelmien kehittäminen disinformaation torjumiseksi. Kansalaisten osallistaminen ja selkeiden kriisiajan roolien määrittely.
- Hyvinvointialueiden talouksien vahvistaminen ja varautumissuunnitelmien kehittäminen. Lääkkeiden ja kriittisten terveydenhuollon tarvikkeiden varmuusvarastointi ja mahdollisuuksien mukaan kotimainen tuotanto. Kriisiajan potilas- ja asiakasvirtojen suunnittelu ja harjoittelu.
- Demokraattisten instituutioiden kunnioittaminen äärimmäisen haastavasta tilanteesta huolimatta. Viestitään selvästi sisäisesti ja ulkoisesti, että taistelua käydään myös demokratian puolesta.

Pärjäävä Suomi skenaariossa

Miten Suomi voisi onnistua skenaariossa

- **Suhteet erityisesti lähialueelle on pidetty vahvoina.** Pohjoismaiseen ja Itämeren alueen yhteistyöhön on panostettu tosissaan.
- **Suomi on vahvistanut huoltovarmuuttaan** kehittämällä kotimaisten raaka-aineiden saatavuutta ja omavaraisuutta koko yhteiskunnan tasolla. Julkisen että yksityisen sektorin varmuusvarastointia on laajennettu strategisesti.
- **Suomi on ylläpitänyt vahvaa taloudellista resilienssiä** ja riittävää valuuttavarantoa.
- **Energiajärjestelmää on uudistettu** huoltovarmuuden näkökulmasta. Polttonesteiden jakeluketjun toimintavarmuutta on vahvistettu.
- **Liikenneinfrastruktuuria on kehitetty** erityisesti pohjoisessa Suomessa. Myös itä-länsi-yhteyksiä on vahvistettu, mikä tukee sekä kaupallista että strategista liikennöintiä. Lisäksi on ylläpidetty riittävää Suomen lipun alla purjehtivaa aluskantaa, sekä pidetty huoli riittävästä rekkakalustosta.
- **Henkistä kriisinkestävyyttä on vahvistettu** mm. yhtenäisellä viestillä ja kehittämällä luotettavaa tiedonvälitystä sekä media-alan toimintaedellytyksiä.
- **Yritysten ja julkisen sektorin vastuut ja roolit kriisivarautumisessa on selkiytetty.** Siviilipuolen valmiuksia tuottaa puolustusteollisuuden tarpeita on vahvistettu. Yhteiset harjoitukset ovat säännöllinen osa varautumista.
- **Suomi on panostanut teknologiseen osaamiseen** erityisesti niillä aloilla, joissa meillä on luontaisia vahvuuksia, kuten arktisessa teknologiassa ja valituissa IT-ratkaisuissa. Kyberturvallisuuteen on investoitu merkittävästi kaikilla yhteiskunnan sektoreilla.
- **Kriittisen infrastruktuurin suojaamisessa painotetaan sekä ennaltaehkäisyä että korjauskykyä.** Toimintojen hajauttaminen ja liikkumiskyky ovat keskeisiä periaatteita eri toimialojen varautumisessa. Henkilövarausjärjestelmä toimii.
- **Minimitoimeentulon järjestämisestä vaikeissa oloissa on huolehdittu** ja mm. säännöstelyyn on asianmukaisesti varauduttu eri tasoilla ja alueilla.

Osa 4

Lopuksi

Skenaarioissa toistuvia kehityskulkuja

Tässä hankeessa käsiteltyjen skenaarioiden yhteneväisyyksiä

Strateginen autonomia: Toistuva teema on tarve suurempaan strategiseen autonomiaan puolustuskyvyssä, energiassa, ruoantuotannossa ja kriittisissä teknologioissa.

Kriisinkestävyys: Kaikki skenaariot korostavat yhteiskunnan ja talouden kriisinkestävyyden merkitystä erilaisten shokkien ja häiriöiden kestämisessä.

Turvallisuuden ja talouden tasapaino: Kaikissa skenaarioissa joudutaan tasapainoilemaan turvallisuustarpeiden sekä taloudellisen hyvinvoinnin ja sosiaaliturvan välillä.

Logistiikka ja huoltovarmuus: Kaikki skenaariot nostavat esiin tarpeen turvata logistiset yhteydet ja yhteiskunnan huoltovarmuus kriisitilanteissa.

Väestödynamiikka: Useimmissa skenaarioissa tapahtuu merkittäviä väestörakenteen muutoksia joko maahanmuuton, maastamuuton tai sodan aiheuttamien tappioiden kautta.

Alueellinen eriytyminen: Suomen sisäiset alueelliset erot korostuvat useimmissa skenaarioissa, erityisesti itäisen Suomen kohdatessa vakavimpia haasteita.

Siviili-sotilas-integraatio: Kaikki skenaariot viittaavat siviili- ja sotilaskyvykkyyksien tiiviimpään integrointiin, erityisesti kaksikäyttöteknologioiden osalta.

Skenaarioista riippumattomat toimenpiteet

Jos turvallisuusympäristömme jatkaa heikentymistään, tulisi Suomessa skenaariosta riippumatta toteuttaa seuraavia toimenpiteitä

Tällä ja seuraavalla sivulla esittelemme keskeisiä "skenaarioista riippumattomia toimenpiteitä". Näillä toimenpiteillä tarkoitetaan normaalisti sellaisia asioita, joita tulisi toteuttaa riippumatta siitä, mikä tulevaisuuden skenaario toteutuu.

Tämän skenaariohankkeen puitteissa on kuitenkin tärkeää huomata, että tässä skenaariotyössä on keskitytty "Mitä jos"-kysymyksen kautta ainoastaan tilanteisiin, joissa Suomen turvallisuusympäristö joko heikkenee entisestään tai pysyy nykyisellä heikolla tasollaan.

Siksi esitetyt toimenpiteet soveltuvat erityisesti sellaiseen tulevaisuuskuvaan, jossa toimintaympäristömme turvallisuustilanne ei parane lähivuosina.

Turvallisuustilanteen kehityksen ollessa hyvin haastavaa ennustaa, voidaan kuitenkin todeta monien ehdotettujen toimenpiteiden olevan suositeltavia siitä huolimatta, että jonakin hetkenä tilanne näyttäisi olevan menossa parempaan suuntaan.

Toimenpiteitä ei ole kuvattu tärkeysjärjestyksessä.

Demokratian ja kansalais-yhteiskunnan vahvistaminen:

- Akateemisen vapauden ja lehdistönvapauden vaaliminen
- Koulutukseen ja sivistykseen panostaminen
- Luotettavan tiedonvälityksen tukeminen
- Kansalaisten osallistamismahdollisuuksien kehittäminen

Merikuljetusten turvaaminen:

- Itämeren turvallisuuden vahvistaminen
- Merenkulun valtiolähtöisten vakuutusjärjestelyjen kehittäminen
- Riittävän laiva- ja rekkakaluston varmistaminen
- Satamien valvonnan ja suojauksen parantaminen

Lainsäädännön ja hallinnon varautumiskyvyn vahvistaminen:

- Viranomaisyhteistyön tehostaminen
- Reserviläisten osaamisen kartoittaminen ja kohdentaminen
- Reservin ulkopuolisten hyödyntämisen arviointi yhteiskunnan jatkuvuudenhallinnan näkökulmasta
- Lainsäädännön riittävyyden ja joustotarpeiden arviointi eri kriisitasojen mukaan

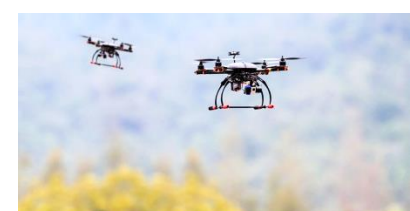
Huoltovarmuuden vahvistaminen:

- Varmuusvarastoinnin laajentaminen
- Omavaraisuuden vahvistaminen
- Energiaomavaraisuuden lisääminen
- Yrityskentän ja yhteiskunnan eri osien laajempi osallistaminen varautumiseen

Skenaarioista riippumattomat toimenpiteet

Jos turvallisuusympäristömme jatkaa heikentymistään, tulisi Suomessa skenaariosta riippumatta toteuttaa seuraavia toimenpiteitä

Puolustusteollisuuden kehittäminen erityisesti nykyisten vahvuusalueiden pohjalta	Kaksikäyttöteknologioihin panostaminen	Tutkimus- ja kehitystyön lisääminen puolustusratkaisuissa	Kyberturvallisuusosaamisen vahvistaminen	
Hybridivaikuttamiseen varautuminen	Yhteiskunnan jakolinjoihin puuttuminen, polarisaation ehkäisy ja kansalaisten henkisen kriisinkestävyyden vahvistaminen	Disinformaation torjuntakyvyn parantaminen	Kyberturvallisuusosaamisen vahvistaminen	
Kriittisen infrastruktuurin suojaaminen ja jatkuvuuden varmistaminen	Energiajärjestelmien toimintavarmuuden parantaminen ja jatkuvuuden turvaaminen	Tietoliikennejärjestelmien toimintakyvyn turvaaminen	Vesi- ja elintarvikehuollon turvaaminen	Liikenneinfrastruktuurin kehittäminen erit. rajat ylittävien yhteyksien osalta
Alueellisen turvallisuusyhteistyön syventäminen	Pohjoismais-baltialaisen yhteistyön tiivistäminen	Yhteiseurooppalaisten puolustushankkeiden edistäminen	Kahdenvälisten suhteiden vaaliminen strategisten kumppanien kanssa	Yhteiset harjoitukset ja komentorakenteet ainakin naapurimaiden kanssa
Taloudellisen resilienssin vahvistaminen	Valuuttavarannon kasvattaminen	Hyvien suhteiden ylläpitäminen valtioihin, joiden päätöksistä velan saaminen voi olla kiinni	Maksuliikenteen turvaaminen kriisitilanteissa	Julkisen talouden rahoituskyvyn varmistaminen kriisitilanteissa

Yleisiä johtopäätöksiä selvityksen ja skenaarioiden pohjalta

- **Taloudellisesti vaikeat valinnat:** Skenaariosta riippumatta Suomi joutuu taloudellisesti hankalan paikan eteen ja joutuu tekemään vaikeita valintoja puolustusmenojen kattamiseksi.
- **Ylikansallisten organisaatioiden haavoittuvuus:** Suomelle tärkeät ylikansalliset organisaatiot kuten Nato ja EU ovat haavoittuvaisia ja kokevat voimakasta painetta ulkoa ja sisältä. Suomen ei tule nojata yksinomaan näihin rakenteisiin (tai esimerkiksi Yhdysvaltoihin) turvallisuutensa takaamiseksi.
- **Venäjän pysyvä uhka:** Venäjä säilyy merkittävänä turvallisuusuhkana Suomelle, joko suorana sotilaallisena uhkana tai hybridivaikuttamisen kautta.
- **Alueellisen yhteistyön merkitys korostuu:** lähes riippumatta globaalista tilanteesta, Suomen turvallisuuden kannalta lähialueen yhteistyö, erityisesti Pohjoismaiden ja mahdollisesti Baltian maiden ja Puolan kanssa on tärkeää.
- **Logistiikan varmistaminen on yhä tärkeämpää:** tavara ei liiku ilman riittävästi turvattuja merireittejä rajojen yli (sisältäen infran ja käytettävissä olevat laivat) eikä ilman polttonesteitä, huoltotoimintaa ja riittävää kalustoa (erit. rekat) maan sisällä.
- **Hybridi- ja kyberuhat lisääntyvät:** on hyvin todennäköistä, että Suomi kohtaa lisääntyvää hybridivaikuttamista, mikä vaatii järjestelmällistä varautumista. Kriittisen infrastruktuurin fyysisen suojaamisen lisäksi huomiota tulisi kiinnittää disinformaation vastaiseen toimintaan ja kyberuhkien torjumiseen.
- **Demokratiaan kohdistuu paineita:** demokratiaan ja kansalaisyhteiskuntaan kohdistuu merkittäviä paineita, oli kyse sitten ulkoisesta vaikuttamisesta, turvallisuuskysymysten ja sodan uhan korostumisesta tai autoritaaristen vaikutteiden vahvistumisesta.
- **Maailmankaupan rakennemuutos:** globaalin kaupan rakenne on muutoksessa. Suomen ja täällä toimivien organisaatioiden on varauduttava vientimarkkinoiden ja toimitusketjujen muutoksiin.
- **Puolustusteollisuuden kehitys hyödyttää Suomea turvattomammaksi muuttuvassa maailmassa skenaariosta riippumatta,** erityisesti panostaminen omille vahvuusalueille kannattaa.
- **Energiaturvallisuus korostuu vahvasti sähköistyneessä maailmassa:** yhteiskunta ei pyöri ilman sähköä.

Jatkotoimenpide-ehdotukset

Mitä seuraavaksi?

Tässä raportissa esitelty neljä skenaariota kuvaavat tilannetta, jossa Suomen turvallisuusympäristön tila heikkenee tai vähintään pysyy nykyisellä, haastavalla tasolla. Onkin hyvä muistaa, että hankkeessa ei käsitelty sellaisia skenaarioita, joissa turvallisuustilanne selvästi paranisi keskipitkällä aikavälillä. Vaikka tällaiset turvallisempaan toimintaympäristöön johtavat skenaariot ovat hyvinkin mahdollisia, maantieteelliset realiteetit ovat todennäköisimmin maallemme myös tulevaisuudessa samat kuin aina ennenkin.

Tämä skenaariohanke on luonut pohjaa keskustelulle haastavasta aihepiiristä. Seuraavaksi kannustammekin eri yhteiskunnan tasoilla toimivia organisaatioita ja yrityksiä arvioimaan omista näkökulmistaan, mitä tässä hankeraportissa esitetyt skenaariot tarkoittaisivat niille, niiden sidosryhmille tai esimerkiksi toimitusketjuille. Millaisia toimenpiteitä eri toimijoiden tulisi tehdä itse? Entä mitä toimenpiteitä ne tarvitsisivat muilta yhteiskunnan osilta?

Nämä skenaariot toimivat hyvänä lähtökohtana erilaisten organisaatioiden oman strategisen suunnan, resilienssin ja varautumisen tarkasteluun, kuten myös laajempiin toimiala- ja sektorikohtaisiin tarkasteluihin.

CAPFUL

Bulevardi 6 A4
00120 Helsinki
info@capful.fi
capful.fi

Lisätietoja:

Kimmo Kivinen
Senior Partner
+358 50 540 9446
kimmo.kivinen@capful.fi

Justus Joenaalto
Managing Consultant, Head of
International Security and Crisis
Readiness
+358 50 123 4567
justus.joenaalto@capful.fi

Shiyu Miao
Managing Consultant
+358 44 552 4477
shiyu.miao@capful.fi

